

COLUMBIA LIBRARIES CITY OF COLUMBIA

CU58782710

891.79F319 L3

Poezii I Uriia Horede

Columbia University
in the City of New York

THE LIBRARIES

Adolf Patra

ПОЕЗМІ

ЮРІЯ ГОРОДЕНЧУКА

ФЕДЬКОВИЧА.

— — — — —
I
ВПУСКЪ ПЕРШИЙ.

Коштує 10. кр. а. в.

КОЛОМІЯ.

Друкувавъ Михайло Білоусъ.

1867.

Adolf Patern

ПОЕЗМИ

ЮРИЯ ГОРОДЕНЧУКА

ФЕДЬКОВИЧА.

ВИПУСКЪ ПЕРШИЙ.

Коштує 10. кр. а. в.

Друкувавъ Михайло Білоусъ у Коломиі.

1867.

891.79F-319

L3

I.

М Е Р Т В Е Ц Ь.

Поема.

II.

Т У Г А

на могилі званого мого брата Михайла Дучака
у Заставні.

JUN 25 1967 MT

МЕРТВЕЦЬ.

МЕРТВЕЦЬ.

Die Todten reiten schnell.

Bürger.

Кохайтеся чорнобриві —
Да не зъ умерлими,
Бо кохання вже не має
Въ глибокій могилі.
Інші ряди на сімъ світі —
Інші ряди въ ямі,
Не пукайтежъ мої сязі
У ту чорну браму,
Щобъ и вамъ такъ недовелось,
Затратити душу,
Якъ тій моїй безталанній
Сердешній Марусі,
Що вамъ хочу розказувать...
А мушу сказати; —
Хоть недуже и цікаве,
Слухайтежъ дівчата!
Полюбила чорнобрива
Ледіня дівчина,
Пішовъ зъ військомъ въ Італію —
Тамъ єго убили,
А вона блудить, світомъ нудить,
У богівъ питає,

Чи побачить того ще разъ,
Що вірне кохає? —
На що здались чорні очи,
Малёвані брови,
Коли ні съ кимъ поділити
Серце на розмові? —
Безъ милого світъ якъ скеля
Студена німіє,
А милого щире слово
Якъ сонце загіє,
И то серце схороване
Якъ медомъ напоїть! —
Одно слово зъ устокъ любихъ —
Все лихо загоїть,
Оденъ поглядъ зъ очей милихъ —
Чогожъ більше й треба? —
Безъ милого світъ якъ пекло,
А зъ милимъ якъ небо.
Зийде було тихий місяць —
Вечірняя зоря,
А вни собі вже въ садочку
На любій розмові.
По садочку собі ходя —
За ручки ся вода,
Вінъ дивиця на милої
Рожеву уроду,
А вна ягідки збірає —
Милого годує,

Та обое розмовляють
Якъ жить вони будуть,
Якъ вороги засмуця —
Якъ будуть щастливі!
А та доля нежичлива
Уже й за плечима
Гострить свої чорні ножі —
Щожъ робити мусимъ!
О Боже нашъ поправедний,
Не правъ у насъ душу,
Коли ві затратимо
Зъ великого горя!
Доле наша нещаслива —
Доле наша доле! —
Вже Маруся заручена —
Дружки прибірає,
У барвінку собі ходить,
Зъ ненькою ся радить,
Ажъ тутъ впала вербецирка
Якъ та стріла зъ неба!
Мабіть тобі Марусечко
Дружокъ вже не треба,
Бо йде Василь твій білявий —
Да не кучерявий,
А вже иде острижений
У цісарській барві,
У долмані гусарському, —
У срібнихъ острогахъ!

Якъ узділа чорнобрива
Такъ пала до долу,
А на дворі уже й коникъ
Підъ срібнимъ сіделцемъ.
Здоймивъ милу, поцілювавъ —
Здорова будь серце,
Та у тугу не вдавайся —
Все въ Бога надія!
Коли вийду — звінчаємось,
А коли не вийду —
Недоказавъ, серце стялось,
Серденько ложилось!....
Вибігъ съ хати — коникъ тупнувъ —
Курява здоймилась...
Тільки долі козакови
Що широке поле,
Да слёзами зрошена
Цісарська дорога!

* * *

Минувъ и рікъ, минувъ другий —
Невертає милий,
А ті люде недобріі
Усяко судили;
Одень каже що убили,
А другий вже знає,
Що вінъ зъ друговъ' покохався —
Тамъ и повінчаєсь.

А Маруся пропадає! —
Коби вона знала,
Що покинувъ ві мвлий —
Внабъ зілля достала,
Щобъ и собі забувати!...
Вінъ мя не покинувъ!
А загинувъ мій миленький —
То и я загину!...
Доки стало людемъ суду
Доки стало злости,
А тимъ часомъ зъ Італії
Прийшовъ листъ на пошті,
Що убили підъ Новарровъ!...
О Боже нашъ світе,
Ти насъ создавъ на сімъ світі,
Ми всі твої діти,
За віщожъ насъ такъ карати?...
Марусю! Марусю!
Не вбивайся такъ горенькомъ,
Бо загубишь душу,
Тай милого не достанешъ —
Що впало — пропало!
Ні кохання, ні ридання,
Ні дівочі жалі
Не видеруть изъ могили...
Василю, Василю,
Кобись міні хоть приснився
Ти мій чорнобривий,

Хоть на хвильку, на годинку!
Я би не скучала!
Я би соннимъ твоімъ видомъ
Душу напувала!
Прийди, прийди ти мій світе
Зъ широкого поля!...
Доле моя нещаслива —
Доле моя, доле! —

Тане моя Марусечка —
Якъ свічечка тане,
А та стара ві ненька —
Що на ню погляне,
Такъ заплаче! — „Доню, доню,
Єдина дитино,
Не гніви ти небесного!
Загинувъ, — загинувъ,
Не вернеця уже більше,
Не коротай віку,
Може тобі другу долю
Держить Богъ на світі
Єще кращу! — Марусечко
Тижъ одна у мене!
Коли схочешъ — звінчаю тя
И зъ лицарськимъ синомъ,
Забудеця свіже горе —
Серденько загоїть. —

Нене моя, нене моя,
 Ріднесенька моя,
 Безъ Василя нема долі
 Въ широкому світі,
 Безъ Василя світъ могила,
 Де сонце не світить
 Безъ Василя нема й Бога!...
 — „Дитино дитино,
 Не зазивай єго кари,
 Вінъ святий, єдиний,
 Вінъ лишъ оденъ у насъ добрий!—“
 — „Хто, вінъ добрий мамо? —
 Чи я єму не молилась,
 Чи служби не клала,
 Чи скривдила кого въ світі? —
 Василю, Василю,
 За щожъ тебе серце мое
 Трутивъ у могилу
 Той неситий?... Серце мое,
 Убитий мій квіте,
 Що ми єму завинили
 На білому світі,
 Недоброму тому Богу
 Кривавому кату!?...
 За що двое душъ на світі
 Такъ страшно карати,
 Такъ несказанно карати!...
 Нене моя нене,

Чо мя таку нещасливу
На світь народила,
На світь такий неправедний!...
Пішлабъ ся втоштити —
А за нимже хто заплаче? —
Хто буде тужити
За сиротовъ безталаннимъ,
Якъ мене нестане?...
Лишь я его на сімъ світі —
Я одна кохала,
И одна я тужитиму —!
О Боже ти, Боже,
Хоть віку ми не вкоротай!...
Неможу, неможу!.....

Оттакъ моя Марусечка
Воркує сумув. —
Що їй люде розважають! —
Мовъ їхъ и не чує,
Бо ті люде — отъ якъ люде!
Свої говоря,
Та ще гірше разя серце —
Та колотя горе,
Та душечку убивають —
А сами не знають
Що коханю у розлуці
Поради не має!

У коханю одна рада:
Изъ милимъ розмова.
А ті люде — я їхъ знаю,
Знаю їхъ здоровихъ,
Вони не йдуть порадити —
А йдуть надивитьця
Якъ то серденько убите
Підъ горенькомъ бетця
Оттакъ моя Марусечко,
Оттакъ моя зоре! —
Чомужъ серце не заплачешъ,
Чому недашъ волю
Тимъ слізенькамъ дрібнесенькимъ?
Тобібъ лехше було! —
Мале лихо, мале горе
И слёзи утуля,
А велике — за велике!
Серце запікатця
Якъ у вогни, якъ на грани
Треба му каратьця! —
Процвітають у садочку
Черешні та вишні,
Якъ и въ передъ виходила —
Марусечка вийшла,
Да вже не до Василечка
На любу розмову!
Якъ стояла такъ упала —
Дала горю волю!

Василечку, голубочку,
Що ти серце дієшъ,
Що до свої Марусечки
Вже разъ не прийдешъ?
Нагнівався! — Василечку!
Кохання Василю,
Оттуть, серце, ми стояли,
Оттуть говорили,
Оттуть сто разъ присягався
Що вірне кохавшъ,
Чомужъ теперъ свою милу
На разъ забуваєшъ!...
Хіба така єь того світа
Далека дорога?
Хіба би ми незмістились
Въ могилі обоє?
Возьми мене Василечку —
Возьми мене серце!
Укриємся въ домовині
Преданимъ коверцємъ,
Возьми мене мій соколе!...
А може нагнівавсь
Що я така схорована,
Що я такъ змарніла?
Василечку, я процвіту
Якъ рожка у маю!...
Василечку, де ти сизий?
Немає — немає!....

* * *

Оттакъ моя Марусечка
Тужила, скучала
А у ночи въ опівночи
Щобъ мати не знала —
Пішла нишкомъ до ворожки
Поради прохати. —
„Бабусечко, голубочко,
Давай мині раду,
Давай сиза, невитерню!...
Зроби нехай гину —
Або зроби нехай прийде
Хоть лишъ на годину
Мій єдиний съ того світа!
Всё лихо загоїть!
Бабусечко: якби знала
Ти горенько мое,
Тибъ плакала надо мною
Старими очима!
Бабусечко серце мое,
Чини що вже чинишъ,
Нехай прийде мій миленький —
Нехай го побачу!
Нехай єму серце скажу,
Якъ я за нимъ плачу,
Якъ я світомъ білимъ нужу
Якъ сміюця люде,
Якъ вороги радуюця!...
Бабусечко любя,

Я го хочу побачити! — “
„Доню моя, доню,
Я це можу учинити —
Але що потому,
Що потому зъ того буде —
Я сама незнаю! —
Нехай вітакъ Богъ карає
Якъ самъ собі знає.“
„Я недбаю! . . . Бабусечко
Я хочу побачить
Василечка, житя мое
Уроду козачу —

Пішла баба та дзерькало
Унесла съ комори,
А Марусю посадила
За стівъ на ослоні. —
„Подивися моя доню!
Що буде — незнаю,
А я піду та дружечокъ
Тобі позбіраю,
Аби тебе нарядили
Въ зеленімъ віночку!
Да ще тобі отце кажу:
Розміркуйся дочко,
Бо вінъ прийде у гостину
Зъ глухоі могили,

Але потімъ“ — „Де вінъ, де вінъ,
 Де мій сизокрилий?
 Василечку! . . . бабусечко! —“
 „Не квапся такъ доню,
 Ще буде часъ набутися! —
 Чинижь мою волю:
 Подивися у дзеркало!“
 „Охъ темне бабусю!“
 „А якъ дружки повихода —
 Слухайже Марусю:
 Нічожъ у їхъ не питайся!
 Чи чуєшъ небого?“
 Пішла стара — тузинъ свічокъ
 Унесла восковихъ
 На ліхтаряхъ: „Світить дочко?“
 „Світи сизокрила!
 Що господь дасть тото й буде!“
 Стара засвітила
 Перший, другий, третій світичъ
 Що бачити мушу!
 Виступили три дружечки
 Чесати Марусю
 Зъ біленькими гребінцями —
 Студені, студені,
 Ажъ могилловъ відъ їхъ дише!...
 А моя єдина
 Марусечка ні пари зъ усть!
 „Бабусечко утко,

Чомъ до краю не доводишъ?—
Хутко сиза хутко,
На що тільки короводівъ?“ —
„Бо такъ доню треба!“ —
Зновъ три світичі воскові
Стара засвітила,
И зновъ стали три дружечки —
Принесли сорочку
Вишивану Марусецци,
И блюдо зъ віночкомъ,
Наложили на голівку! —
„Бабусю кохана,
На що цеі комедіі? —
Доводи до краю! —
Охъ бабусю, бабусечко,
Чому вже мій милий
Не приходить, серце моє!....
О . . . я нещаслива
Мабіть ёго не діждуся!....“
„Будешъ синку, будешъ!
За маленьку хвилиночку
Вінъ до тя прибуде
Тільки стривай моя доню!
Додай серцю сили!...“
Зновъ три світичі воскові
Стара засвітила,
И зновъ стали три дружечки
Зъ весільнимъ деревцемъ

Та съ пшеничнимъ короваємъ!
„Бабусинко серце
А це на що? це весілля?“
„Весілля голубко!“
„Зь моімъ милимъ? — Василичку!
Бабусечко утко
Зь Василечкомъ повінчаюсь?
Покою мій_раю!...
Бабусечко, чожъ вижидашъ?
Доводи до краю...
А я Бога проклинала,
Та тебе гнівила!...
Бабусечко, а красна я?
А я такъ тужила!
Мабіть зблідла на личеньку?—“
„Ні моя єдина,
Ти якъ рожа процвітаєшъ!—“
И зновъ засвітила
Три світичі чарівниця. —
Три дружечки стали
Изъ шлюбними коверцями
Зь білими мантами.
„Бабусечко а дежъ Василь? —
Чогожъ мня такъ нудишъ? —
Коли дружки позбирались.
Чому не прибуде
Мій молодий, мій князь любий? —
Чи довго ще ждати?....

За щожъ мене бабусечко
Такъ довго карати
Дожиданнямъ, коли мене
Вже й такъ покарала
Божа воля бабусечко
Чось трути не дала
Напитися! . . . бабусечко!
Безъ часу загину!...
Прийди милий, прийди серце,
Прийди сизокрилий
Хоче мене чарівниця
Убить дожданнямъ!...
Якъ би ти бувъ Василечку,
Ти мое коханя,
Ти би не давъ поругатьця
Надъ твоєвъ Марусевъ!...“
„Тихо доню, тихо серце
Це такъ бути мусить
Тай дзеркаломъ тарахъ въ землю —
Изъ усеі сили —!...
Тупнувъ поїздъ на подвірю —
Нічниця завила,
Шклянки въ вікнахъ зазвеніли —
Відскочили двері —
Тай уходить — Боже Боже —
Списать на папері
Таку красу несказанну!...
„Василю Василю

А дежъ ти ся такъ забаривъ
Ти мій сизокрилий?...
А я плачу літа трачу!...
Ні, я вже не плачу
Василечку, серце мое
Любий мій козаче!...
Чогожъ мовчишъ не говоришъ?
Я твоя Маруся!...
Не пізнаешъ? . . Василечку! —
Щожъ робити мушу!...
Соколе мій, придивися!.. —
Я мабїть змарніла? —
О Боже мій! Василечку
Я порумянію,
Я зновъ стану яка була!...
Васильку мій любий,
Ти не видишъ що я въ вінку?
Підемо до шлюбу
Мій ти орле сизокрилий
Піпъ насъ повінчає! —
А чо въ тебе мій миленький
Катанка кривава —
Ще й на грудехъ прострілена? —
Я милий загою —
О милий мій, я вигою
Кохання ти мое,
Тільки серце заговори!?...
Не хоче, не хоче!....

То хочь любий подивися
Марусецци въ очи!?
Охъ якъ страшно!... Василечку
Боятися буду!.....
Вже готові дружки мої? —
О буде вже, буде,
Лишіть уже! милий гнівний
Що такъ забарилась!...
Ходімъ серце Василечку —
Ходімъ сизокрилі! —
Встала моя Марусечка
До шлюбу убрана,
А дружечки по переду
Зъ ярими свічками,
Марусечка у посліди
Ступає поволи,
Василь иде зъ Марусею
Дивитця до долу,
Наче сонний! — Василечку —
Говири зо мною —
Съ твоевъ миловъ! — — Василечку
Я тебе ся бою —
Чо ти страшно такъ дивишся?..
Бабусю!! — — — немає!..
А отто хто мій голубе
Такъ страшно співає?
Це бояри? — охъ лишенько —
Якіжъ бо погані!... “

А бояри таку пісню
Въ ночі заспівали :

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

„Палай палай яре світло
„До самого долу,
„Бо ми ведемъ нову пару
„До нового дому,
„У гиблѣвану квартиру —
Василю Василю,
Що вони отце співають? —
„Въ глибоку могилу.
„Тамъ є щастье, тамъ є доля
„Тамъ горя немає;
„А що въ світі вамъ остало? —
„Те що закопають.
„Тиранъ ходить у корунахъ,
„Та пє кровъ якъ воду,
„Панъ зъ непана дере шкуру
„Та чванитця родомъ,
„Піпъ продає кровъ Христову
„Та купує села,
„А де вони поділися? —
„Могила покрила
„А тамъ рівно, а тамъ вільно
„Тамъ кождий за брата

„Якъ и цісарь въ едамашкахъ —
 „Такъ старецъ у латахъ.
 „Народитця дитя у світь
 „Умите слёзою
 „Полочить го лиха доля
 „Тяжкою ногою,
 „А де серденько загоїть!
 „Тамъ де закопають!
 „По перший разъ у могилі
 „Слѣзи обсихають
 „По перший разъ утомлене
 „Серденько спочине
 „По перший разъ народишся
 „Якъ ляжешъ въ могилу.
 „Ні розлуки ні розпуки
 „Ні горя ні болю...
 „Гори гори яре світло
 „До самово долу.“ —

Оттакъ чорні боярини
 Идучи співали,
 А тутъ разомъ и сперлися
 Якъ чорная хмара
 Надъ ямою страшновъ, страшновъ!...
 „Бабусю бабусю!
 „Василечку що ти робишь?...“
 Прости Боже душу,

Що кохання я не знала —
Престрашної долі!...
Не кохайтесь мої сизі
Зъ мерцями ніколи!

ТУГА

НА МОГИЛІ

званого мого брата

МИХАЙЛА ДУЧАКА

у Заставні.

Т У Г А

на могилі званого мого брата

МИХАЙЛА ДУЧАКА

у Заставні.

Чого мовчить вінъ якъ могила?
Усі жовняри говорили,
Чого вінъ плаче у ночі,
Чого на стойні стоячи
Скитаєтця якъ морська филия? —
Хиба ми всі єму не милі —
Нехай же самъ собі мовчить!

И скеля висока, и море глибоке,
И гордий Венедикъ — всё спить,
Лишь бранецъ въ касарни — високо, високо
Високо въ віконци сидить.
И якъ то човенце безъ зорі весельця
Та буря туряє — мете,
Такъ думка полоха покраяне серце —

Терновий вінець му плете.
 Чижъ перебриду я то солоне море,
 Чи тутъ мене срібними вбють? —
 Бувайте здорові ви гуцульські гори —
 Тутъ гробомъ засиплють, охъ тутъ! —
 А шовкомъ чи хто тутъ голівоньку звяже,
 Чи прийде хто груди укрить?
 Хто ревне заплаче, хто серце покаже?
 Оденъ лишъ орель засипить!
 Чи віки не мати товариша того,
 Щобъ душу студену нагрить? —
 Людей безъ рахуби, а серця й одного
 Немає міжъ ними, охъ ніть!
 И ревне заплакавъ некруть моладенький,
 На руку голівку склонивъ,
 Якъ море по скеляхъ, такъ билось серденко,
 Князь-місяць за туромъ гонивъ —
 Поховзся, тай упавъ у море.
 А ти такъ пишно якъ та воля
 Стоявъ на стойні у ночі,
 И вислухавши всі глаголи
 Собі поможувавъ поволи —
 И тихо плакавъ ходячи.

Ходімъ брате Горденчуку
 Въ новий монастирь,
 Да наймімо двохъ чинчиківъ

Читати псалтирь,
 И будуть намъ два чинчики
 Псалтирю читать,
 И будуть насъ на Утрени
 Перстенемъ ломать.
 И буде намъ одна слава
 И доля одна,
 И підемъ їй пошукати
 Въ неділю до дня.
 Въ неділеньку ранесенько
 Якъ стало свитать,
 Наша доля ажъ на море
 Пішла ся купать,
 И поклала свій віночокъ
 Тамъ на камені,
 А ми оба закралися
 Віночокъ взяли,
 А вна за мновъ да гналася —
 А я утікавъ,
 А якъ убігъ у церькову
 Піпъ насъ повинчавъ.
 У пятницю зъ райськихъ дверей
 Кровця да текла,
 А въ суботу наша доля
 Проскури пекла.
 А проскура покотилась —
 Ми за нею йшли,
 Та до зорі вечірної

На нанічъ зайшли.
 А зіронька про місяця
 У насъ питала,
 Ми не вмiли уповiсти —
 Вона ридала.
 А шаблі намъ поржавiли
 Відъ вi слiзи —
 А ти святий ти Иване,
 Ти намъ поможи.

И якъ казали такъ и сталось:
 Псальтирь и Утреню наняли,
 По таляру попови дали,
 Аби їхъ перстнемъ розломавъ.
 А якъ домiвъ поодпускали,
 Вони гарненько попрощались,
 И вiрне собi слово дали,
 Одень у одного бувать.

Чогось мині тяжко, чогось мині важко,
 Чогось вь мене серце болить,
 Вь одно мині любко голубко нанашко,
 Вь одно мині братъ мій ся снить!
 И снить вінъ мнi ся вь дворахъ на помості,
 Новая світлиця, столи,
 А по за столами весільні гості —
 Охъ якъ вь мене серце болить! —
 А передъ столами чотири бояри

У чорнихъ кіреяхъ стоя,
 Охъ стали вни стали якъ чорні хмари —
 Нанашечко, утко моя!....
 А вінъ мідъ не носить, а вінъ їхъ не просить
 Ні окомъ не моргнуть німі...
 Збірайся! гукнули, ажъ стіни здригнулись
 Нанашко — водиці міні!
 А другі підъ стіньми все білими кіньми,
 Собі зновъ: рушаймо вже нічъ! —
 Ще писану хвильку, одну ще годинку! —
 Не можна, не можна, прічъ, прічъ! — —
 И вхопили клятї на силу го зъ хати,
 Помчались хто знає куди;
 Лишь чуть якъ просився, якъ плакавъ, молився
 Водиці нанашко води!
 Нанашка мовчала й слівця не казала,
 Не плачъ ти мій милий не плачъ!
 Я дамъ щось напиться, не буде вже снитьця,
 Я куплю ти въ місті колачъ,
 Лишень не плачъ ти мій легію.
 А вінъ о опівночи въ неділю
 Безъ свічки коника сідлавъ,
 Безъ свічки кармазинъ вбравъ,
 При зори зъ двору виїжджавъ, —
 Пішовъ товариша відвідать
 Нанашці й слова не казавъ.

Вийди, вийди товаришу
До мене на двіръ,
А що люде говорили —
Ти людемъ не віръ.
Бо ті люде говорили,
Що зоря німа,
Да що у насъ въ Чорногорі
Барвінку нема.
А учора въ Чорногорі
Якъ місяць сходивъ,
Нашъ Отаманъ молоденький
У зброї ходивъ,
До місяця кривавіі
Ручки обзеравъ,
А якъ зійшли косарики
Вінъ їхъ умивавъ.
И не мігъ вінъ кривавіі
Ручки да обмитъ,
А якъ зоря придивилась —
Забула світить.
А въ Києві підъ Лаврою —
Тамъ лірникъ сидівъ,
Да ажъ вісімъ же вінъ пісень
На ліру завівъ.
А якъ же вінъ вісімъ пісень
На ліру загрававъ
Зъ найстаршої маковниці
Камінь ся зірвавъ,

Упавъ єму передъ ноги,
 Упавъ тай просивъ,
 Щобъ не співавъ вісімъ пісень,
 Звалить Монастирь.

Три жовняри молоденькі
 Зъ обозу да йшли,
 А й дівчину заручену
 На лаві пайшли. —
 Охъ Боже мій милосерпий,
 Коби вна жива,
 Я би зъ нею покохався
 Хоть рочокъ хоть два.

Охъ Боже мій милосерпий
 Коби вна жива
 Я би зъ нею повінчався
 Вь педілю до дня.
 Лвшъ той третій молоденький
 Сказать не зъумівъ,
 Поцілювавъ вь біле личко —
 Унавъ тай умлівъ.

У куціжъ їхъ и поховали. —
 Єі у мирсі да вь рукавахъ,
 Золотий перетінь на руці:
 Єго вь препишнімъ кресаці,
 У кармазинахъ да у павахъ! —
 Оттакъ обохъ и поховали
 У калиневімъ байраці. —

А я такъ щебечу якъ пташка въ калині,
Якъ ластє у маю кую,
Чимужь не виходишь мій друже єдиний,
Не вишлежъ сестру хоть твою?
А може ти думашъ що я безъ гостинцівъ
Заїхавъ у твої двори? —
Усімъ твоїмъ сестрамъ по павлянімъ шурци,
А братамъ топірці въ дари;
Для тебежъ самого коня вороного
Изъ морського стада привівъ,
Підъ срібнимъ коверцємъ, въ турецькімъ
Поїдемо брате на Львівъ. [сідельци
Лишь стань противъ мене, мій друже єдиний
Єдина порадо моя! —
Мій коникъ убився въ морігъ по коліна —
У твоїхъ воротіхъ стоя. —
Все тихо все глухо, съ покоївъ ні слова —
Великий на мене це гнівъ;
Колижъ такъ нагнівавсь, бувайже здоровий,
А я собі іду домівъ. —
Та вже ажъ на рікъ въ тебе буду. —
Ба ні, ажъ на хрестовімъ суді —
Стала зазуленька кувать, —
Зъ ломанимъ перстеномъ витать
Тебе твій званий братчикъ буде.
Тимчасомъ лягъ у землю спать.

Земле моя, нене моя —
Голубко моя,
Пахучими васильками
Маёваная,
Кривавими річеньками
Малёваная,
Дрібненькими слізонками
Поливаная
Ти вірного товариша
Узяла вси,
Відь вірного товариша
Поклінъ понеси.
И красно му уклонися,
Добрий вечеръ дай,
А якъ схоче серце спати
Ти го не займай. —
Изъ чирчиківъ та зъ ромену
Кубелце му звий,
Зазулинимъ синимъ пюрцемъ
Якъ мати укрий,
А зъ перстєня золотого
Забавочку дай,
Лебєдинимъ щєбетаннямъ
До сну му співай.
Співай ему серце мое
Про соняшний світъ
Та якъ вишні красуютьця
Щє й маковий цвітъ.

И якъ рожа стрільця кляля —
 Ти доле моя . . .
Якъ плакали товариші
 Въ неділю до дня,
И якъ дівча на Пречесту
 По воду ишло
И якъ оно вертаючи —
 Золоть хрестъ найшло.
И якъ оно рано рано
 Личко вмивало,
Ще й русою да косою
 Его втерало.
Да якъ воно чесалося
 Білимъ гребінцемъ,
И якъ воно вінчалося
 Не любимъ вінцемъ,
И якъ воно гелівоньку
 Клонило на стівъ,
И якъ місяць молоденький
 Край моря зомлівъ.
Оттакъ ему співатимешъ
Рідна моя мати!
Оттакъ въ решті довелося
Єдиний мій брате, —
Заспівати, — Боже, Боже, —
Да що вже й казати!
Доводитця поволеньки
Усё поховати,

Що у світі любе, миле —
Нехай и такъ буде ;
Може й мене на сімъ світі
Нечуй не забуде ?
Небарижся чорний друже,
Доста світомъ нудить,
Доста уже насміялись
Письменні люде
Зъ моіхъ слёзий віршованихъ —
И кровью умитихъ, —
Ведижъ мене тихий друже
Туди де би жити :
У могилу глибокую ;
У могилі може —
Якъ у тихъ аравськихъ ночахъ
Усё понахожу,
Що у світі було любе :
И добрії люде,
И ненечку ріднесеньку,
И батька голуба,
И ті літа молодії —
Макові квіти,
И ті сестри щибігливі —
Невиннії діти,
И тебе ти моя зоре
Чорнявая Цоре,
Щось зоряла надъо мною —
Якъ ранішня роса —

Місяцєви молодому —
Зоряла — зомліла, —
Тамъ ми серце звінчаємось
Досвіта въ неділю,
На всеночній повинчають
Доле моя доле!...
А ти брате Міхайлику,
Брате мій соколе,
Въ дружби підешъ молодому —
О Боже мій милий!.....
А може насъ попи твої
Такъ тільки дурили,
Що другий вікъ у могилі —
И лучшая доля? —
Може й нема, хто те знає;
А правдажъ, а воля,
А надія наша вічна? —
Ні, Боже ти світе,
Ти праведний, ти живущий
Во віки и віки,
А ми твої рідні діти!
Хіба сиротині
Вже не буде краща доля
Якъ плакати підъ тиномъ?

ПОЕЗІИ

ЮРИЯ ГОРОДЕНЧУКА

ФЕДЬКОВИЧА.

II
ВИПУСКЪ ДРУГИЙ

Коштує 20 кр. а. в.

КОЛОМІЯ.

Друкувавъ Михайло Білоусъ.

1867.

Алессандро Патера

ПОЕЗІИ

ЮРИЯ ГОРОДЕНЧУКА

ФЕДЬКОВИЧА.

ВИПУСКЪ ВТОРИЙ.

Друкувавъ Михайло Білоусъ у Коломні.

1867.

JUN 25 1962 MT

СИНІ ПЮРЦЯ.

МОИМЪ ПОБРАТИМКАМЪ

на поклінъ!

СИНІ ПЮРЦЯ.

Пюрця мої, сині мої,
Лихо мені зъ вами!
Назбїравъ васъ зъ вїйска йдучи
Темними лугами,
Назбїравъ васъ, наховавъ васъ
Де мині васъ діти?
Поклавъ бы васъ за кресаню —
Та будуть судити;
Фудулитця, отъ що скажуть!
Така моя доля!...
Пюрця мої, сині мої,
Пишні та шовкові,
Хїба сховать въ нову скриню
Щобъ не знали люде?
Не знати муть — не посміють,
Мині легше буде!

Бо люде не знають якъ серденьку горе
Бо люде невірять якъ душка болить,
Якъ бранець на стойці зъ зорею говорить..
Убивби я серце — ще ,хочетця жить,

Ще хочетця пополювать
 Пишними лугами!
 Пюрця мої, сині мої,
 Лихо міні зъ вами!...

.

Пюрця мої, сині мої
 Не такъ я учиню:
 Я васъ пушу съ тихимъ вітромъ
 По всій Буковині,
 Товариству на вподобу
 А собі на славу!
 Затичуть васъ за кресаки
 Въ неділеньку рано,
 Да ще й підуть до церкви —
 Я більше не хочу!...
 Пюрця мої, любі мої,
 А якъ тихий схоче,
 Та понесе у хатинку
 Въ нову кватирку,
 Де то мое пишне свято
 Мережить ширинку.....
 А вна здойме — задуматця,
 Ще й почервоніє!

Подивитця въ оконечко
 Де лугъ зелєніє,
 Тай покладе підъ подушку —
 Съ царемъ не міняюсь!...
 Пюрця мої, сині мої,
 Добре міні зъ вами! —

Ідїть же ви сині пюрця
 По всій Буковині,
 Та не кажіть добримъ людємъ
 Відъ кого гостинець.
 Отъ гостинець — та и тількі!
 На що імъ це знати?
 Одинъ собі най думає,
 Що съ крайної хати
 Відъ дівчини Катерини...
 А другий — зза моря...
 А той третій най не дума —
 Лишъ най приговорить,
 Тай сховає у папері
 До нової скрині! —
 Розлітайтесь пюрця мої
 По всій Буковині!

ГОРОДЕНЧУКЪ.

ГОРОДЕНЧУКЪ.

А въ ишого сiромахи
 Нi хати нi поля
 Тiльки торба, а сь торбини
 Виглядає доля.

Шевченко.

Горденчука молодого —
 Хто его не знає!
 Сидить собi конець стола,
 Та на гуслѣхъ грає,
 Кругомъ его жовнярики
 Утирають слѣзи!
 Вони бь радi не плакати —
 А й впинить не можуть,
 Бо хто грає, хто співає.
 Душею владає,
 Струна струни, дума думi
 Правду вповiдає,
 Серце серцю признаєтця . .
 Така Божа воля!
 Пiсня-дума пани браття
 Вiдь самого Бога,
 Нi купити, нi продати,
 Нi шваровь посiять,
 Нi у жида заложити

Така чародія!....
Оттакій и Городенчукъ
Межи жовнярами!
Въ его пісни въ его думи
Для кожного стане,
Бо вінъ знає кожду душу
Въ широкому світі,
Знає люде, знає хто вни,
И чіі вни діти,
Знає гарно заспівати
Що кому до ладу:
Цему Сербина та Угра —
Тому на пораду
Волошина та Циганки —
Третёму Діброви,
А якъ вшкварить Добушука
То всі ажъ до зброі
Изірвутця!.... кровъ запахне!
Таке тото диво!
А нарешті Чабарашки
Зъ усеі, знай, сили
Якъ відодре.... жужмомъ підуть
И люде и хата! —
И на слёзи и на жарти —
На все вінъ багатий,
Хоть и самъ ні засмітця —
Ані ся зажурить! —
Другі скачуть — другі плачуть

Вінъ — образъ зъ маймуру — — .
И чожь єму плакати, чого ликувати,
Коли вінъ не відци, коли вінъ чужий,
Коли єго люде не хочуть за брата.....
Куда, кажуть, блудишъ, тамъ, кажуть и жий!
Берешъ, кажуть, зъ неба місяця за роги,
Въ вечірнїї зорї тримаєшъ нічлігъ,
Служби ти ся служать у самого Бога —
Иди, кажуть, брате, тудя де твій Бігъ! — —
А вінъ си якъ піде та въ гусли заграє!...
То зайде до замку, де царъ рудий спить,
То тамъ, де Маланка на скели співає,
То тамъ зновъ, де Добушъ руки ходивъ мить,
То зновъ, де лицари у срібнихъ панцерахъ
У шолмахъ крилатихъ сокотять Сандраль!
Крївавую ланчу по хатї носили
И золоте блюдо — вінъ їхъ не займавъ!
Бо вінъ усе знає, бо вінъ усе чує,
И чо вони тужать — и царъ чо хворує,
И хто му поможе..... А цей голий світъ
Берить собі люде — берить го берить! —

Добре брате Горденчуку,
Добре друже робишъ,
Що до зорї вечірнїї
Ти на нанічъ ходишъ,
Бо тутъ тяжко пробувати —
Ажъ морозомъ віє!
Да ще й люде. тя прогнали —

Що ти будешь діять...
Хиба зо всімь понехати?...
Не нехай небоже!
Твоя доля — твоя й воля,
Але пісня божжа,
Не неси їй у могилу
А пусти по світі!
Хоть ті люде — всігди люде,
А все божі діти!
А хоть часомь и полають —
Не протився брате,
И ти роду не лішого —
Треба вибачати,
Чи якъ кажешь, якъ міркуешь
Сердце Горденчуку?
Помолися впередь Богу,
Та на гусли въ руку.

Р О Ж А.

ИЛАШЕВИ ХРЕСТИКОВИ

зъ великого Кучурова

НА ПОКЛІНЬ!

Той клонитця срібломъ злотомъ —
Та пишнимъ сонетомъ,
А у мене сіромахи
Нужденька обдерта....
Така моя доля!
Та цуръ же імъ зъ їхъ злотомъ
А я, бачь, поволи
Измайструю два три вірші —
Усе гараздъ буде!
Мій товаришъ мій другъ перший
Єдиний та любий
И те прийме за золото,
Коли го не маю!
Привітайже отцю думку
Зъ рожевого гаю,
Та спомяни Горденчука
Якъ ріднёго брата! —
Боже Боже, якъ то легко
Горе забувати,
Коли було съ кимъ ділити!
Поділишъ — забудешъ!...
О брате мій забутий,
Військовий мій друже,
Мині банно за тимъ горемъ,
За тимъ старимъ лихомъ,

Що ми разомъ го приймали —
Хоть лихо та тихо!
Мині банно за нимъ друже!
Якби прийшло въ гості,
За стіль би го я посадивъ
Въ хатахъ на помості,
Ще й вишникомъ почастувавъ —
Тебе ради брате! —
Бо ми єго неразъ вчили
То лихо клапате,
Таки й гарно поївчили —
Така наша доля! —
Біда біді, а гарному
Гараздъ до окола!

Р О Ж А.

Warum sind denn die Rosen so blass,
O sprich mein Lieb warum?

Heine.

Три чверти року вни кохались.
 Іі зъ старимъ царемъ звінчали,
 А вінъ не мігъ такъ понехать —
 Пришовъ у гай ся попрощать
 Зъ своєвъ голубковъ сизокриловъ.
 А вни го въ гаю и убили,
 У гаю и вірламъ лишили —
 Чогожъ вамъ браття, більше и знать!

Не калина въ темнімъ гаю
 Землю укриває
 А цариця киянею
 Могилу копає.
 И могилу укопала,
 Й китайку здоймила :
 Прощай друже несуджений,
 Прощай ти мій милий!

Не судилось въ парі жити —
Така наша доля!....
Я не плачу, я не тужу
Серце за тобою,
За велика моя страта,
Щобъ виллять слёзами!...
Цілий мій світъ, ціле життя
Оттуть я ховаю
Въ отцю яму!... и не плачу!...
Я борзо забуду!
Своє горе, свою долю
Не покажу людёмъ,
Щобъ и вони не утерли
Поганіі очи!...
Сама тебе я любили,
Сама тужить хочу
Життя моє за тобою...
Прощай мій козаче!...
Я не прийду відвідати,
Ажъ въ неділю въ ранці,
Щобъ цвітами обсипати
Криваву могилу!...
Спочивайже мій ти друже,
Доки й я спочину!

И цариця муравою
Могилу укрила,

И дві божі неділенці
 Вквітчати ходила,
 А у третю — якъ и пішла,
 Такъ и не вертала!
 Сумна-сумна ніби п'яна
 Въ гаю промовляла!

Зеленая студеная
 могило моя!
 Не дрібними слізюньками
 поливаная!
 Не тугами жалощами
 вжалованая!
 А стрілецьковъ серця кровью
 малёваная!
 Усю мою щастя-долю
 укрила еси!
 Теперъ же мня студеная
 підъ землю пусти,
 Або зрости мене рожевъ
 въ ёго головахъ!
 А щобъ люде не ходили,
 де милий мій лягъ,
 Зроби мені студеная
 колючі глоги,
 Най не топчуть мого пана
 тяжкі вороги! —

И якъ просила такъ и сталося. —
Зза гаю сонечко здоймалося,
У гаю явірѣ ся хитавъ,
А вна вже рожевъ процвітала,
Могилу глогомъ укривала —
А царѣ цвітамъ ся дивувавъ.....

ЦИГАНКА.

НИКОЛАЄВИ КОЧЕРАНЮКОВИ

зъ великого села

на поклінъ.

Оба и въ попелі ми грались,
Оба ходили й гнізда драть,
Обомъ и чуперьъ обрубали,
Оба ходили й Франка знать,
И солоного моря пити.
Обомъ намъ дали и абшити,
Оба, чи въ діло чи гулять,
Якъ рідний братъ изъ ріднимъ братомъ,
И въ парі, брате, ми мабїть
На той помашеруємъ свїтъ,
Якъ ті два близнюки на небі! —
Да тамъ мабїть насъ ще не треба,
Пожиймо, брате лутше тутъ
Де ще гуляють, грають, пють;
Воліе циганъ намъ заграти,
Нїжъ ті попи товсті пузатї
Намъ вічну память мають гутї.
Да що вже буде то вже буде —
А ми до дѣла побрати —
Коли не має що робити,
А ні за що бїду пропити,
Коли слота січе — а ти
Въ сегельбі друже, въ жменю душъ :
То я сідаю та віршую,

(Не такъ то я якъ вражий нудъ!)
 Отъ сяду си та що небудь
 Таке утешу що ажъ диво!
 А щобъ віршоване те мливо
 Борше мололось — а я взявъ,
 И кому нибудь го завдавъ —
 Отъ якби се тобі мій брате! — —

Чи ще нагадуєшь ту хату,
 Тоту хаточку въ гаю
 Геть ажъ за містомъ на краю
 У кучерявій черемшині?
 До нині, братіку до нині
 Не може серденько забуть...
 Дурне те серце!... ану въ куть
 Ви давні думи — бо заплачу!,...
 Пішло то серденько козаче
 До циганъ въ найми!... щожъ робить!
 Що серцю liebe — лишъ любить,
 Чи якъ ти кажешъ?... Друже-брате.
 Ти добре радивъ — колижъ кляте
 Годі навчити було!... Глявъ —
 И якъ у той крутіжъ упавъ
 У ті прокляті чорні очи!..
 И хочетця и ще ся хоче —
 Хоть серце зна що пропадає —
 У ту хатиночку у гаю!.....

.

Да щожъ я маю нарікать? —
 Хіба не вірне вна любила?
 О Боже правий, Боже милий,
 Одинъ, одинъ я виновать,
 Одного серця було мало!...
 Ажъ якъ коханого не стало,
 Тоді я догадавсь! коли
 Вже пізно було!.... О! болить
 Той гострий віжъ — бо затроений
 Таковъ отрутою, що й гинуть
 И жити годі!.... а ти знавъ,
 И все казавъ — а я не слухавъ;
 Де вже вь кохання того уха! —
 И ю втопивъ — и самъ пропавъ! —

Приймижъ брате Николаю
 Отцю мою думу,
 Да ще й другимъ дай читати,
 Най вчутця розуму,
 Та съ ксханнямъ не жартують —
 Кохання не жарти!
 Серце наше не величке,
 Не тяжко роздерти,
 А загоїть єго тяжко —
 Криваве и згине!...
 То не болить пане-брате,
 Що підешъ вь могилу

Зъ неубитимъ, цілимъ серцемъ —
А болить зъ убитимъ!
Ліпше на сімъ білімъ світі
Душу загубити,
Якъ серденько зарізати!
Убъєшся — спочинешъ,
А такъ — годі въ світі жити —
И гїнуть не згинешъ,
Чи якъ кажешъ Николаю? —
Хто зна — може й брешу!
Да що робить: коли зачавъ,
Нехай вже допишу.

ЦИГАНКА.

Du braunes Kind, was starrst du so
Hinein in die silbernen Wellen?

Neubauer.

ПРОЛОГЪ.

У неділю въ ранці рано
Въють залізо два цигани;
А у лісі въ Матридуні
Сидить собі пишно думно
Циганочка молодая
Матридуну обриває,
Тай словами промовляє:
Матридуно матридуно —
Криваві квіти,
Чо я така нещаслива.
Въ широкому світі,
Чого мене убивають
Якъ теє залізо?
Чо вінъ мене не заріза вь,
Пожемъ не заріза вь
На неділю въ опівночи!..
Булабъ я не знала,

Якъ вінъ зъ друговъ кохавця—
 Мене забував
 Той невірний багацький синъ....
 А я го кохала,
 Я му волю учинила,
 Я все єму дала,
 Усё усё!.... Матридуно —
 Єдина ти моя,
 Я го вірне полюбила....
 Гоя . . . гоя . . . гоя . . .
 Горе мое несповіте...
 Я вірне любила!....
 А вінъ лишивъ свою цору,
 Вінъ мене покинувъ
 Ні ту квітку середъ степу
 Здоптану ногою?....
 О!... я єго нагодую,
 Я єго напою —
 Да не медомъ, не ситою
 Якъ досі поїла!...
 Матридуно Матридуно,
 Кривава та біла,
 Я тобою го напою.....
 Гоя.... гоя.... гоя!...
 Доле моя нещаслива —
 Доле моя доле!...
 Пішла лісомъ, ридаючи
 Підъ березовъ сіла,

То сміялась-реготалась —
 То плакала-мліла,
 То зновъ коси расплітала —
 То зновъ заплітала,
 А цигани Нестерюка
 У шатрі співали:

Підъ білою березою —
 недоле моя! —
 Пъе Нестерюкъ съ циганочковъ
 въ неділю до дня.
 Циганочко-волошечко
 анумо „здоровъ!“
 Чого въ тебе Нестерюку
 на полахъ да кровъ?
 Циганочко-волошечко
 я кругавя вбивъ,
 А вінъ мені рантухъ-полу
 кровью да збрудивъ! —
 Гой-гой ти мій Нестерюку —
 не съ птаха це кровъ!
 Цить-цить душко циганочко —
 анумо „здоровъ!“
 Здоровъ, білий Нестерюку,
 пий, серце до дна!...
 Поховали Нестерюка
 въ вівторокъ до дня.

А циганка чесалася
да коси плела...
Засміялась та у воду! —
долівъ поплила.

I.

Кохайтеся пани браття
 Коли серцю воля,
 Тільки зь серцемъ не жартуйте
 Зь дівочимъ ніколи,
 Бо го легко роскохати —
 А тяжко впинити!
 Кого вірне полюбило,
 Съ тимъ хоче и жити....
 А не зможе — чого жити?
 Краще у могилу,
 Аби тільки не самому,
 Аби тільки зь милимъ,
 Аби тільки безъ розлуки!
 Оттакъ пани браття!
 Коли годі кохатися —
 На віщо займати! —

Померъ старий козакъ Соколій,
 И ввесь маєтокъ, бачъ, оставъ
 По Соколівви удові:
 Лани, степи, одая, ставъ,

Стайні, побої прехороши;
 Скриней чи три, чи штири грошей,
 А що вже синь! — такъ що ледінь!
 Щобъ добримъ людемъ хочъ усімъ
 Такого козака діждатись!
 Чи до роботи чи гуляти —
 Вінъ перший на цілий окіль!
 Не дурно звали го й Соکیلъ,
 Бо бувъ разъ порубокъ за себе!
 Да лишъ одна му була хйба:
 Съ циганковъ покохавсь тай ну! —
 Да я не дуже и вину
 Даю ему, бо разъ циганка!
 И въ Галіянина и въ Франка
 Таке я диво не видавъ!
 Уздрівъ нашъ Марко — тай пропавъ
 Якъ той метеличокъ у цвіті! —
 Коби на сімъ веселімъ світі
 Очий лишъ чорнихъ не видать! —
 Побачивъ — вже й вдавився катъ
 И серцемъ и душевъ и волевъ!
 Чи будь вірломъ чи будь соколомъ —
 Вони приборкають на часъ! —
 Такъ бачите, и Марко нашъ
 Гостивъ у світі! Бідний Марко:
 Такъ вѣтця - вѣтця за циганковъ —
 Ажъ пропадав! Щожъ робить?
 На те ми люде щобъ любить,

Дівоче серце Не иначе! —
 А мати журитця та плаче,
 Ажъ въ стіни голововъ товче,
 Та ажъ на колінахъ го молитъ:
 Покинь, покинь ту дику долю,
 Люде стикаютця! покинь! —
 Згадай хто ти и чий ти синъ,
 И що у парі вамъ не бути!....
 Не дїждалабъ я була чути
 Такові речі!..... Онде ніжъ:
 Возьми го сину та доріжъ
 Нещастну матір!... Поховаєшъ —
 А на гробу ся повінчаєшъ
 Съ циганкою!.....

„Боже Боже!

Чо плачете мамо?
 Думаєте що я справді
 Циганку кохаю
 Чи тамъ зъ дівокъ яку небудь?...
 Не мавбимъ роботи! —
 Я їхъ много перелюбивъ —
 Людемъ на охоту,
 На що ліпше и кохати? —
 А я вже самъ мамо
 Хотівъ її покидати,
 Якъ учувъ що слава

Пішла селомъ недобрая —
Я не люблю слави ;
А хотъ тоту дуритиму —
Котру загадаю,
А вженитися вже мушу —
Щобъ мовчали люде,
Я женюся! а дівками
Потому хотъ воду
Гатитиму — тільки буде! —
Хорошовъ уродовъ
И въ край світта їхъ загуляшъ!
Ледачі тай тільки. —
Пошукайтежъ міні мамо
Хорошѣ дівки,
Але зъ грішми, чи чуєте? —
Тай будемо сватать.
А якъ підемъ — то перший разъ
Я мамо, у хаті
И не гляну на дівчину —
Вона одуріє!
О — я їхъ налогу знаю!
Такъ мамо, що вмію
Я вгадувать ті зазулі? —
Оттакъ паніматко!“ —

Виймивъ люльку, зажогъ губку —
Тай вийшовъ изъ хати

Сміючися. — А удова
На сто конѣхъ іде! —
Ухопила ціпокъ въ руки, —
Пішла до сусіди,
Щобъ гарненько порадитись
Якъ дальше робити,
И де би то невісточку
Багату добити! —
И такі то часомъ люде
Бувають на світі! —
Не все золото та срібло
Що въ очи ся світить,
Не всімъ треба дати віру
Хто каже що любить...
Да нехай це; побачимо
Що далі ще буде. —

II.

Хто шукає той и найде —
 Якъ то люде кажуть. —
 И Маркови вишукали
 Таку що й за князя
 Не соромъ би, таке чудо! —
 Що красна, що врожа,
 А що віно!... лишъ гай одинъ
 За днину не сходишъ,
 А про решту и не кажи! —
 Отъ взялись за діло —
 Зговорили, злагодились —
 А въ другу неділю
 Вже й ручники Катерина
 Зъ кидровои скрині
 Подавала! краший Марку!
 А сама ажъ гине
 Що погляне на ледіня!
 Да ледінь не конче
 Невъ журится! Сидить собі
 Веселий якъ сонце,
 Та зъ газдами розмовляє —
 Торги якісь ладить.

А Орлиха (се би теща),
 Така уже рада
 Що ажъ гуля! „Отъ господарь!
 Значно що господарь!“
 Соколиха собі рада
 Що зъ багатимъ родомъ
 Посвахалась. — Лишъ Катруся
 Думає - гадає,
 Якъ то вона жити буде!
 Чомужъ не займає
 Той царевичъ малёваний?
 И слёзи люнули!
 А Орлиха: „Що ти робишъ? —
 Щобъ я и не чула
 Твоїхъ плачівъ!.... Вінъ — господарь;
 Ёму инше діло
 Моя доню у голові,
 Якъ за ручку білу
 Истискати! — Утрись дочко!“

Оттакі то люде! —
 Вони судять якъ насъ видять —
 Не заздрівши въ груди,
 Чимъ то серце потайливе
 У насъ нишкомъ грає! —
 А що Марко мій розумний
 За столомъ гадає? —

Не хороше вінъ гадає :
 Серце одурити,
 Свіже серденько дівоче!
 Неситий неситий
 Не розумний мій ледію!...
 Ти друже не знавшъ,
 Що то серце хотъ маленьке —
 А світъ підбиває,
 Цілий цей світъ незмірений....
 Така Божа воля!
 Не Богъ — серце орудює
 Усевъ нашовъ долевъ;
 А де розумъ хоче вершить,
 Пропавъ єсь на віки!....
 Серце першимъ, серце старшимъ
 Паномъ чоловіка! —
 Уже зорі погасають —
 Ранокъ наступає,
 Уставъ Марко изъ за стола
 Домівъ ся збирає;
 „А що мамо, хіба підемо.“ —
 „Посидь ще соколе!“
 Просить теща — „Та ябъ сидівъ —
 Такъ робота въ поли
 Паніматко! — теперъ весна!“
 „Нічо, нічо сину,
 Й я такъ люблю! — отъ господарь!
 Но де Катерина,

Де вна ділає?! — „Лишіть нене,
 Може пішла спати,
 Протомилась! — лишіть ві!“
 „Золотий мій затю!
 Якъ жалує свою рибку!...
 Розумний тай годі! — —
 Та якъ кажешь мій соколе:
 Остає при згоді?
 На Пречисту? — „На пречисту;
 Що слово то слово!“
 „Нічо синку!“ — „Добраніч же!“ —
 „Ідіте здорови,
 Та приходіть до насъ съ часта —
 Аби обізнатись
 Зъ Катрусечковъ! чи якъ кажешь?“
 „За то вже не знаю
 Паніматко; теперь весна —
 Чи намъ часу стане. —
 Да я буду приходити. —
 Ходімъ!“ Попращались —
 Марко пішовъ. — А Орлиха
 Гуля по господі,
 Та ажъ свище, така рада!
 „Господарь тай годі!“ —

И оттакі часомъ люде
 Бувають на світі!

У нихъ срібло, у нихъ злото
 Усе що ся світить,
 Якъ въ тихъ дітей нерозумнихъ !
 А такі щасливі
 Въ широкому сему світі!
 Таки своє мливо
 Молотимуть, сіятимуть
 До самого гробу,
 А ще може и въ грібъ возьмуть !
 — Господарь тай годі! —
 Лишъ та Катра безталанна
 Не ликує зь мамовъ,
 Лежить собі у кімнаті —
 Умита злѣзами
 — „Колись прийду!..... нема коли!“ —
 Вінъ мене не любить! —
 Боже Боже! себе й мене
 Вінъ марне загубить!...
 Такъ : не любить! я виділа!...
 Чогожъ бо я плачу,
 Коли ми ще не вінчані?...
 О — вго побачить
 Гірше шлюбу... що то шлюби? —
 Що буде те й буде —
 Я безъ него жить не можу!...
 Чомужъ вінъ не любить?...

III.

Сяють зорі — місяць оре —
 Люде спочивають,
 Середъ шатра циганського
 Вогникъ погорає,
 То палахне то потахне!
 А дівка циганка
 Сидить собі підпершися. —
 А дежъ гордий Марко,
 Що то личко не цілює
 Та ті чорні коси
 Не росплете, не гравця
 Якъ бувало доси? —
 Нема Марка, заручений!
 Десь у свої рибки
 Сю темную нічъ ночує!...
 И циганка швидко
 Втерла слёзи — бо хтось иде! —
 Хіба кучерявий
 Єі Марко? Ні не Марко —
 Не доля кохана!.....

— „Чи спишъ душко циганочко? —
 Втвори сизокрила!

Побила мя на сімъ світі
 Лихая година
 Та нещастна!...“
 „А тижъ відки? —“
 „Та я зза Кидриня! —“
 „Тамъ де вдова Соколиха
 Посватала сина
 Зъ багачкою? —“
 „Сежъ я сама —
 Самая голубко!....
 А вінъ мене не кохав,
 Вінъ мене не любить
 Вінъ не любить мене сиза —
 Я се добре знаю!....
 А я ёго вірне люблю,
 Гину пропадаю,
 За невірнимъ!.. Боже Боже...
 О Боже нашъ Боже,
 Ти самъ знаєшъ що безъ нёго
 Я жити не можу....
 Ні, не можу я такъ жити!...
 Чомужъ вінъ не любить? —
 Чи я въ світі не хороша,
 Чи чувъ черезъ люди
 Недобрую яку славу?.....
 Ні, моя ти зоре,
 Я не хочу щобъ вінъ любивъ
 Лишь най заговорить,

Яке слово до вподоби!....
 Лишъ най хоть подурить
 Що мня любить.. я повірю!...
 Чожъ ти такъ похмуро
 Подивилася на мене? —
 Може й ти любила!
 Тожъ вірь мені моя пташко —
 Повірь сизокрила
 Якъ то болить!.... може тебе
 Отакъ не боліло?....
 Циганочко! Циганочко,
 Чи не знаєшъ зілля,
 Щобъ вінъ любивъ, мене одну!
 Що хочешъ даю ти,
 Лишъ зроби такъ аби любивъ!..
 Або дай отрути
 Напитися нехай гину!
 Я не можу жити!...
 „Цить сердечко, цить рибочко
 Щось будемъ робити,
 Аби єго прибократи —
 И я таке знаю!
 Я ще й гірше въ світі знаю...
 Не те : некохає,
 А кохає тя покине!...
 О моя ти зоре —
 Ти ще цего не зазнала....
 Да щобъ и ніколи

Не зазнала цего горя....
 А я ёго знаю!
 Минуло ся!... Коли хочешъ,
 Я тебе нараю:
 Ось на тобі цю пляшчинку:
 Дай це у напою
 Ёму випить по шлюбови —
 Відъ разу загоїть
 Твое горе моя зоре....
 Полюбить відъ разу!.....
 Та не забудь моя пташко
 Що це тобі кажу:
 По шлюбови у напитку! —“
 „Нічо моя кришко.“ —
 Заплатила — вийшла зъ шатра —
 А циганка нишкомъ.
 Засміялась ажъ зайшла ся!
 И горячі слёзи
 Посипались зъ очей чорнихъ..
 „Боже, Боже, Боже...
 Боже, Боже!...“ якъ стояла —
 Такъ упала въ спузю! —
 А Катруся — вертаючи —
 По зеленімъ лузі
 Чобана си виспівує:

Ой у поли у гаю
 Чобанъ хлопцівъ корняє:
 Гой ви хлопці молодці,

Скажіть моїй дівочці,
Нехай мене не любить
Марне літа не губить.
А дівчина учула,
До ворожки майнула :
Що бабусю робити
Лишивъ Чобанъ любити? —
Ой на доню коріня
Съ підъ білого каменя,
Та звари го у ціві
Всему світу на диво!
Стався корінь варити,
Стався Чобанъ журити,
А ще корінь не вкїпівъ,
А вже Чобанъ прилетівъ
До дівчини душки —
У білі подушки!

IV.

Після Пречистої въ неділю ,
Да після першої злягъ миръ :
У Орлихи вдови весілля !
Сутки, гостинець, хата, двіръ,
Набито народу — ажъ тнетця !
А у малёваній світлиці
Позолочена молода
По́за кидровими столами
Сидить собі міжъ дружечками
Якъ тая тихая вода ,
Гордого князя дожидає !
А тутъ наразъ якъ не заграють
Его музики въ воротахъ !
И молодий якъ райский птахъ
Своїмъ буланімъ въ сріблі-злоті
Перелетівъ нові ворота —
Боярівъ півъ сотця за нимъ !
Стрільба гукнула, звівся димъ .
А доки браття ще успіли —
Уже й въ світлицю улетіли ,
И молодий якъ той сокілъ
Коло Катрусечки вже й сівъ ,

Тай цьмокъ въ личко тото рожеве!
А самъ охічъ, а самъ веселий
Ажъ самъ дивуетця! —

„Брати!

А много прийде заплатить
Вамъ за сестру — мою царицю?“
„По келену, по порошницяхъ!“
Крикнули браття! —

„Прибивай!“

„Ні не б'ємо ще! ще додай
Двісті червенцівъ! —“

„Триста буде!“

А вна якъ той листокъ на груди
Їму и впала!....

„Марку мій!...

Марку — життя мое єдине!...
Що я наплакалась..... и нині.....
Я думала..... о друже мій
Прости міні — я вже не буду!....
Марку, о Марку, ти вже любишь,
Ти любишь вже мене?... а я
Я думала що ти не любишь!...
И зновъ прилипла му на грудяхъ —
„О доле щасная моя!
Боже ти мій, раю ти мій —
Я зъ щастя загину!...
Марочку мій життя мое —
Ану мій ти милий

Сёго мідку солодкого

Що я наточила!“

„Для чогобъ ні серце мов? —

Здоровъ моя мила,

Здоровъ серце! — будемъ жити

Во вікъ безъ розлуки!

Я вже забувъ давну — пиху!

Дай сердечко руку —

Щей ті губки!.... здоровъ мила!

На наше кохання!.....

Видишь рибко якъ я випивъ? —

Ні каплі нестало

У пугари! — який добрий!...

Щобъ наші пробутки

Такі добрі та солодкі!...“

„Нене де ви? — Люде! —

Якъ посинівъ... Марку що ти? —

Ратуй душко — гину....

Охъ якъ пече у сердечка!...

Якъ горячовъ шиновъ

Жже душко мя!!!...“

„Умеръ умеръ!

Марку за що... Марку!.. “

Підъ вікномъ хтось зареготавсь:

„За бідну циганку!....“

Кохайтеся пани браття

Съ кимъ серденьку воля,

Лишъ съ циганковъ не кохайтесь
Єдині ніколи
Бо циганка вміє кохать —
А впинить не вміє!
У їй серце не то сонце
Що на весні гріє,
А залізо въ грани гріє —
Спече тя небоже!
Може думашъ відсунутця?
Не можешъ не можешъ!...
Якъ до шини гарячої
Прикнипшъ — загнешъ!
Браття мої войськовії....
Братіки єдині! —

· ЕПИЛОГЪ.

Зеленіє на цвинтари
 Висока могила,
 А кого въ ню поховали
 Кого вна покрила?
 Препищного того Марка! —
 Така ёго доля.

А та моя Катрусечка,
 Та моя небога,
 Тото дитя безталанне
 Съ чаркою ся грає!

„А такъ мамо, що вінъ любить?
 Вінъ мене кохає.
 Мій Марочко! О — вінъ любить!....
 Внесіть міні меду!

Внесіть, внесіть!...“

„На що доню?““

„Внесіть, міні треба —“

Циганочка такъ казала!

„Я ёго напою,

Вінъ полюбить мене мамо —

Все лихо загоїть! —

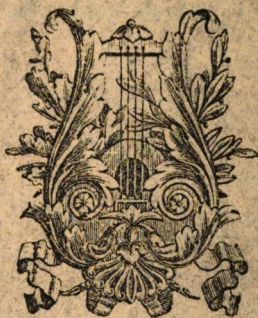
А такъ мамо — вінъ полюбить?

О вінъ мня кохає!....“

А підъ пишновъ жеребиновъ
 Въ зеленому гаю
 Сидить собі циганочка
 Плете чорні коси!
 То засмієсь ажъ зайдетця —
 То зновъ заголосить
 „Жже душко ма! — Умеръ умеръ! —
 Марку за що!.... Марку! — —“
 А підъ стіновъ засміялось:
 „За бідну циганку! —“

ПОХИБКИ ДРУКАРСЬКИ.

- Стор. 57. Місто вужденька обдерта має стояти:
 Гарно поклонитись
 Немає, чого би треба.
- Стор. 66. Місто хаточку (стр. 9) має стояти:
 хативочку.

ПОЕЗМІ

ЮРИЯ ГОРОДЕЦЬКА

ФЕДЬКОВИЧА,

ВИПУСКЪ ТРЕТИЙ.

Коштує 23 кр. а. в.

КОЛОМИЯ.

Друкувавъ Михайло Білоусъ у Коломиі.

1868.

Анон гатера

ПОЕЗМИ

ЮРИЯ ГОРОДЕНЧУКА

ФЕДЬКОВИЧА.

ВИПУСКЪ ТРЕТИЙ.

Друкувавъ Михайло Білоусъ у Коломиі.

1868.

MT

JUN 25 1962

ДЕЗЕРТИРЪ.

А я такъ мало — небагато
Благавъ у Бога, — тільки хату,
Одну хатиночко въ гаю.

Шевченко.

ДЕЗЕРТИРЪ.

ИВАНОВИ ЮРЧИШИНУ

у Валяві

на поклінъ.

Не царви мостивому,
Не пану въ палаті,
А тобі єдинй друже,
Хочу одспівати
Мою думу замучену —
Крїваву убиту;
Така брате наша доля —
Щожъ мусимъ робити!
А відъ долі ні за море,
Ні у сине море
Не утечешъ не вкриєшся —
Увезьде здогонить
Якъ половикъ пташиночку,
Оттакъ пане брате! —
Чи у передъ заспівати
Чи въ передъ заплакати?
Й мене мати колисала,
Въ папіръ завивала,
Служби, Утрені наймала —
Ні, не ублагала
У доленьки!... Приїхали,
Роскотили фану,
Прочитали артикули
Въ неділеньку рано,

Тай займили у чужину
Якъ камінь у море!....
Боже милий, Боже милий,
Доле моя, доле,
А ти мене ще питаєшъ
Чого проклинаю?
Проклинута невірная,
Кілько нагадаю
Мою долю безталанну
Ті недобрі люде,
Ті дороги неміряні....
Охъ якъ болять груди!...
А вни кажуть щобъ не плакати,
Та славу козачу
Не теряти!... Не плакавъ би —
Само серце плаче!
А що далі Іваночку —
Ти й самъ здоровъ знаєшъ;
Муштрували, катували,
Ланцями карали,
Славу добру відбєрали —
Щожъ робити мушу,
Я вже думавъ Іваночку
Занапастити душу,
Я такъ думавъ: одна кулька —
Позбудетця горе,
А ті люде нехай вітакъ
Що хотя говорять,

Не вни мене судитити муть —
Богъ буде судити.
Я такъ думавъ. — А ти брате
Якъ ангіль хранитель
Стоявъ тихо надо мною,
Ділився зо мною
Муштрованимъ моімъ горемъ,
Замученовъ долевъ;
Ти все казавъ : товаришу,
Ще будемо жити! —
Чижъ не життя!... Боже Боже —
Да що вже робити,
Минулося, не вернетця,
Треба забувати;
Нехай и такъ, я забуду
Тількі тебе брате,
Тебе во вікъ не забуду
Брате мій Иване!
Згадаю тя до східъ сонця
Въ неділеньку рано,
Згадаю тя на полудне
До обіду йдучи,
Згадаю тя на базари
Токай-вино пьючи,
И въ вечері по вечери
На порозі стоя....
Якъ зъ місяцемъ розмовляю —
Такъ було съ тобою. —

Кілько місяць молоденький
Край моря зомліє,
Кілько серце нагадає
Літа молоді,
Спомяне тя душа моя
Брате мій Іване!
Доки світа, доки віку,
Доки сонця стане
Спомяне тя душа моя,
Думовъ приголубить!
А вони кажуть проклинати
Та лаяти люде!...
Любитиму, тулितиму,
Барвінкомъ да рутовъ
Та вітами вишневими
Стежки та дороги
Стелитиму тебе ради!
Тебе ради Іване
Забувāju свої літа,
Гарешти, кайдани,
Бо я найшовъ — що ви може
И не находили:
Одну душу на всімъ світі,
Одно серце щире,
Що вітало — не багача
Съ побитої хати,
Не въ ридвані вельможного,
Не рідного брата,

А чужого чужиницю
Въ залію да въ горю!
Доле моя невірная —
Єднаюсь съ тобою!...
Привітайже товаришу
И мого Ивана.
Не въ порфірахъ, не въ золоті,
А въ такихъ кайданахъ,
Якъ и ми колись носили —
Привітай го друже;
Я ліпшого не придбаю —
Щожъ робити мушу,
Коли така моя доля;
Другихъ учать въ школахъ,
Якъ співати віршувати,
И я у неволи
Тількі й вчився, отъ що брате!
Да мені байдуже. —
Я не панамъ співати йду,
До вірного друга
Иду зъ моїмъ віршуннямъ
Та зъ моїмъ Иваномъ.
Привітайго товаришу,
Якъ мене бувало
Вітавъ еси на стороні,
Вітавъ не цурався!
Оттакъ брате товаришу
Й его роспитайся

Про доленьку недоленьку —
Души легше буде!
Ростопитця люте горе,
Подобріють люде,
И надія нова, красна,
Якъ та ясна зоря,
Що вирине рано зъ моря
Умита росою —
Зазоряє нещастному,
Зведе хвору душу
Нововъ силовъ, новимъ життямъ!
А я собі друже —
Не въ Сочаву до Святого
Богу помолитця,
А въ кресаку, да у павахъ
Да у порошницяхъ
Погуляти на Вижницю,
Погуляти просто,
А на нанічъ до Аксани
Въ двори на помостахъ:
 Дівчино моя,
 Втвори ворота! —
 Не отворю серце мое
 Бо щемъ не твоя! —
На білому камінчику
 въ неділю до дня,
Сидівъ жовнярь зъ Маланкою —
 Ти доле моя!

Жовнярь каже: ходімъ серце
у мій новий двіръ,
Въ мене ганки малёвані —
садами самбіръ.
Вона каже: вітеръ пражить —
мені студено!
Ходімъ милий, ходімъ друже
у море на дно.
Кохалися, хиялися,
ажъ місяць зійшовъ,
Маланочку изъ жовняремъ
уже не найшовъ,
Лишъ ширинька білесенька
поплила долівъ,
А якъ місяць придивився —
край моря зомлівъ

НАЙМИТЬ.

Добре тому въ світі жити
Въ кого доля дбає,
Хоть латана сардачина —
Люде поважають,
Бо у ёго дві кошарі,
Комора набита,
А відъ кого віцуралась —
Що тому робити?
До східъ сонця пошукати
Підъ водою долі,
Або въ ночі закопатись
Въ степу середъ поля,
Аби люде и не знали —
Бо скажуть ледащо!
Люде судять якъ насъ видять,
Не питавши за що
Та доленька відцуралась!
„Не хоче робити!“
Втопивбися пани браття —
Жаль дишу губити,
А такъ одно осталося:
Боротися съ долевъ,

Увѣ останне боротися!
Чи ми переборемъ,
Чи вна трутить у могилу —
Наша слава буде. —
Переборемъ — занімiють
Недобриi люде,
А зигинемъ — поховають!
Боже добрий, Боже,
Серце вмiе заспiвати,
А впинить не може!

Нѣма вѣ мого Иванчиѣа
Нi батька нi неньки,
Самий самий середъ свiта,
Немає серденько
Сѣ кимъ подiлить молоденький
Якъ билина вѣ поли!
А вiнъ собi не журитця,
Не лає на долю,
А щобъ серце не скучало
Тихими вочами,
Вийде собi за ворота,
Вмиєтця слѣзами,
Запитає вѣ вiчнихъ зорей
Про завтрiшню долю,
Подивитця на мiсяця —
Помолитця Богу,

Тай зновъ собі у господу,
Щобъ въ хаті й нечули,
Бо то чужі, лихі люди,
Питатися будуть
Де марнувавъ цілий вечеръ —
Що буде казати?
То не батько, то не рідний
Вийде виглядати
Свого сина, а господарь —
Що буде робити?
Нема свого рідненького —
● Чужому коритись
Треба въ світі, а то скажуть:
Отъ якесь ледащо! —
Сиротині треба гнутця! ●
А то браття, й краще,
Бо такъ и Богъ завидує,
И всі добрі люде,
Батько, неня съ того світа
Молити му будуть
Щастя долі, — чи вимолать?
Побачимо брате,
А тимъ часомъ треба въ світі
Самому придбати.

Служить Іванъ въ господаря
Уже вісімъ роківъ,

Поважає ёго добро
Якъ въ голові око,
Поважає, доглядає,
Ночи не всыпає,
Бо хто чуже не шанув —
И свого не має,
Такъ сказано у законі,
Такъ треба й робити.
А газді ще недогода!
Фалитця неситий,
Що й сембрилю не виплатить...
Оттакі то люде!
Боже правий, Боже добрий,
Коли вже зъ їхъ буде
Того злота кривавого,
Кривавого поту!
Що въ їхъ кара, що въ їхъ муки?
Злота, злота, злота!.....

Иде славне парубоцтво
Въ неділю гуляти,
У кресакахъ да у павахъ!
Звичайно багаті!
А мій Иванъ сидить дома;
Чи вроди не має?
Якъ той явіръ кучерявий
Надъ водою мая,

Якъ той ангіль малёваний
Въ Бога на престоли!
Знала мати вмалювати,
А не дала долі
Золотому тому сину,
Єдиній дитині! —
Вирісѣ въ наймахъ у неволи —
Мабіть и загине
У неволи!... не питайтежъ,
Чого серце плаче! —
Пішовби вінъ погуляти —
Такъ люде побачуть
Дрібні слёзи... а на віщо? —
Вони не допоможуть,
Не допоможуть а осудять! —
Боже добрий, Боже,
Отъ які то на сімъ світі
Повелися люде!
Не журися Иваночку:
И ти ще добудешъ
У Господа того щастя!
А тимъ часомъ брате
Хіба въ ночі попоплакать,
А въ день дбати-дбати,
Та збирати колосочки
На чужому поли!
А що далі зустрінетця? —
Може сине море

Доведетця побачити?
Сердешний Иване:
Стане моря, стане муки,
Китайки не стане
Утерати дрібні слези
Тихими ночами! —
Доле наша доле наша,
Що ти робишъ зъ нами!
Уже въ мого Иванчика
И своя хатина
Кінець села білієтця.
Червона калина
Ажъ у вікна упустила
Широкі віти;
На припічку вогонь горить
Та далеко світить,
А молода хазяєчка
Вештаєтця въ хаті —
И не сказать яка гарна!
Иваночку брате,
А ти журились про доленьку?
Отъ видишъ и доля!
А хоть треба заробити
На чужому поли —
Коли є съ кимъ поділити
Серце не питає! —
А якъ мале ангелятко
Въ хату завітає,

Та привесе зъ собовъ раю —
Що тогди ажъ буде?
А ми долю проклинаємъ,
Та Господа судимъ,
А за віщо? — що слипі! —
Шукаємо долі,
Де їй зъ роду и не було;
То въ церкві то въ школі,
То у шиньку підъ лавою...
Не має не має!
А край села въ новій хатці
Сина забавляє,
Да лагодить до вечері,
Вигляда въ квартиру,
Чи не йде ще мужикъ съ поля.
Оттамъ мої милі,
Оттамъ їй шукати славні пани браття,
Оттамъ вона дома, оттамъ вона є,
Калиновъ на літо укріє ти хату,
Кубелечко тепле на зиму зов'є.
А хоть и поверне у гості тривога,
Вона їй одурить, словами впоїть,
Вона перемовить и самого Бога,
А лиха заставить корови доїть.
Оттака то, браття, доля въ своїй хаті,
И своя семія и питомий куць.
Про віщожъ томитись, за моремъ шукати
Коли вона осьде, коли вона туть!

Чи хороше Иваночку
Отце я говорю?
И не чує! — свиче собі,
Повертає съ поля,
Да вже не до господаря,
А у свою хату!
А молода хазяєчка
Вийшла зустрічати,
Веселенька та моторна!
На рукахъ дитина.
— „А то хто тамъ Василечку?
Ану кричи: неню!
Нуну, неню, дамъ я тобі:
Де такъ забарився!
Бити неня? — а а неню!“ —
Тількі подивився,
Серце плаче радіючи!..
А то бите горе,
А то сонце а та спрага? —
Здаєтця — ніколи
И не було того дива!
— „А куку, Василю? —
Йди до неня! — Чекай мамо:
Ти била дитину? —
Такъ що била? даможъ ми ій!
Ходімъ бити маму: —
Ще разъ! ще разъ!“ —
„Вайлє! вайлє! —

Чекайже поганий,
Недамъ циці!“ —
„Овва, кажи,
Будемъ обходитись;
Я йду собі завтра рано
Изъ ненёмъ косити,
А ти рушай!“ — Хазяєчна
Стрїбнула въ хатину
Щобъ вечерю лагодити,
А Иванъ изъ синомъ
Гуля собі по дворови,
Самъ не зна якъ носитъ.
А вно собі перебіра
Въ золотімъ волосою
Маленькими ручечками —
Та за вусокъ миче,
А хазяйка въ кватирочку
Вечеряти кличе.

НЕКРУТЬ.

Є на світі доля —
А де їй шукати,
Чи въ пана въ палаті,
Чи въ мужицькій хаті,
Чи у чорнихъ горахъ,
Чи за синимъ моремъ
У гарячимъ краю
Въ гаю - Сикоморі? —
Въ гаю - Сикоморі
Зміі ся виводять,
А въ гарячимъ краю
Левъ лабою оре,
А въ горахъ копають
Диаментъ та злато,
На рідного брата
Гострий ніжъ наняти.
А за синимъ моремъ
Маланка співає,
На кривавій скели
Стада випасає. —
Я же, брате, волю
Морське стадо пасти,

Якъ маю шукати
У палатахъ щастя. —
За золотовъ брамовъ,
За писанимъ муромъ,
Здаецця пурпури,
Ажъ ящура шкура. —
Лишь въ мужицькій хаті
Богъ рай розсіває,
Про віщожъ го люде
Шукати не знають! —

И такъ добре пани браття:
Нехай не шукають;
Легше серцю овітомъ нудить,
Якъ долі не знає,
Не знатиме — не заплаче —
Такъ ляже въ могилу.
Але кого та доленька
По раю водила,
А потому въ пекло впхала —
Що має робити? —
Доле доле, ліпше спалить,
Чи клевцемъ убити,
Якъ такъ карать! — и насъ брате
Боже добрий Боже,
Заплакавби якъ береза —
Та висипавъ слёзи

У Чернівцѣхъ.... не остало —
 Лишь серденько бѣтця!...
 Ходімъ брате товаришу,
 Ходімъ подивитця
 Де ті пани насъ карали —
 Мені легше буде!
 Може горе запечене
 Ростопитця въ грудехъ,
 Якъ побачу ті майдани!
 Метця ми здавати,
 Що ті літа молоди
 Вийшли муштруватись
 Передъ паномъ Єднораломъ...
 Або на полудне
 Пішли варту люзувати!...
 Боже мій пречудний!...
 Ходімъ брате, ходімъ сизий —
 Доки ще до гробу —
 Подивитця на Чернівці,
 Що тамъ лихо робить?! —

У Чернівцѣхъ середъ ринку
 О-передъ одваху
 Стоить сімсоть новобранцівъ —
 Стоять сіромахи
 У кабатахъ да у чакахъ —
 Въ чорнихъ порошницяхъ,

Черезъ плечи реміннячко —
На плечу ручниця.
Оттакъ стоять ні кинутця
Сердешні діти!
А хто оттамъ межи ними
Ажъ у третімъ гліті
Стоїть бідний - заплаканий? —
Иване Иване,
А долечка, а діточки? —
— Василю Штефане? —
Ажъ закричавъ безталанний —
За серденько вхопивсь! —
А капітанъ за плечима:
— „Будешъ мовчать, хлопе? —“
— „Яжъ не мовчу пане любий?“ —
— „Що? — ти відрікавсь? —
Капраль: буки! — Дватцять и пять!
Я тобі покажу,
Якъ то мовчать та коритця!...
Дивітця, пся віра!
Чого ждете капраль Близньюкъ?“ —
И капраль відміривъ
Поганую страшну кару....
— „Устань!“ поклонився;
Якъ ящурка, якъ собака
Німець подивився,
Тай повелівъ ити у гліть. —
Иване, Иване,

А ти казавъ що в доля,
Що ти їй достанешъ,
Що вимолишъ, вигорюєшъ,
Лихо переборешъ? —
Идижъ теперъ боротися
Ажъ за сине море,
Може тамъ тя привітає?
Буде брате, буде,
Привітає друге сонце,
Другі, чужі люде,
Лишъ та доля не стрінетця
И не привітає,
Хто безъ неї уродився —
Того й закопають
Безталаннимъ, оттаке то;
Що маємъ робити?
Доки зможемъ а ми тернімъ,
А не сила — вбитись,
Отъ я кінець. — Ліпше серцю
Въ домовині бути,
Якъ такъ жити. Боже Боже!
А наші некрути —
Де сердешні скитаютьця
Въ широкому світі,
Замучені, заплакані?...
Ходімъ подивитись. —

За Кіцманемъ да за Дністромъ
При битій дорозі
Стали наші вибранчики
Широкимъ обозомъ
На полудне спочивати —
Сердешні діти! —
Ясна зброя въ перемотахъ
На сонічку світить,
А вни лежать замучені....
Боже милий, Боже,
Ліше лежать у могилі
Якъ тутъ при дорозі!
У могилу поховають —
Перестануть бити,
А тутъ вѣтця зъ гарапникомъ
Капітанъ сердитий
Щобъ и води не напитись —
Оттаке то брате! —
Якби ставъ вамъ розказувать....
Ні, буду мовчати,
Бо однако не ймуть віри,
А скажуть: Морока! —
А такъ ліше: закупають
У яму глібоко
Зъ усімъ горемъ муйштруванимъ
Мені легше буде;
Не учують — не знатимуть!
Отъ и не осудять. —

А що Іванъ мій сердешний
 Робить у обозі? —
 Не здужав сіромаха —
 Лежить при дорозі,
 Коло ёго побратимко
 Стоя зажурився:
 — „Іваночку, товаришу,
 Можебъ ти напився
 Горівочки добренької? —
 Я ще маю зъ дому! —
 Ану коштуй яка добра!“ —
 — „Най трошка, потому.“ —
 — „А по тому всё по тому! —
 Ануко Іване,
 Ануко пий! — хоть на силу! —
 Що робити маю! — —
 Може дуже нездужаєшъ? —
 Я йду — замельдую,
 Аби пішли за докторемъ? —
 Чи чуєшъ?“ — „Я? — чую.“ —
 — „А що? — я йду!“ — „Куда идешъ?“ —
 — „Таже до опасу,
 Аби пішовъ за докторемъ?“ —
 — „За докторемъ? — на що?“ —
 — „Таже тобі! — вінъ порошки
 Напише ти може,
 Або зілля дасть напитця?“ —
 — „Мені не pomoже.“ —

Тай уквився хустиною. —
 — „Братіку Андрію,
 А сегодня що, субота?“ —
 — „Ні брате, неділя,
 Або чому?“ — „Оттакъ таки. —
 Я собі думаю,
 Якъ то нині въ Буковині
 Праздникъ зустрічають,
 А якъ ми тутъ! — Боже Боже! —
 Бувало въ неділю
 Возьму свої сини любі —
 Тай піду на зілля
 У левади. а тамъ красно,
 А тамъ сіножати
 Да діброви! а Василько :
 — А це наше тату? —
 — Ні це чуже мій голубе! —
 — Шкода що не наше ;
 Я би купивъ два волики,
 Та водивъ на пашу
 Въ отцю траву.. Яка гарна! —
 А отцей метеликъ —
 Чи и въ ёго є ненечка
 Що такъ пишно вшила
 Ёму крилця? — ще й мережка!
 А такъ, що мережка? —
 Овва! й мені мама вшив! —
 Сину мій сердешний,

Мабіть тобі вже не вшиє,
Бо не буде съ чого!....“
Тай заплакавъ. — А капітанъ —
За плечима стоя —
Гарапникомъ! — „а ти плачешъ?
— „Ні пане не плачу!....“
— „Я вже дуже добре знаю,
Що съ тебе ледачий
Буде жовнярь! — А де горність?
Ану ключъ до купи,
Доста уже марнувати!“ —
Сердешні некрути
Якъ парені позривались —
Въ ряди поставали.
Ударили тарабани —
Курява устала,
Тай укрила безталаннихъ —
Мовъ тутъ и не було. —
А зза Дністра тарабани
Глухо-глухо гули. —

КАПРАЛЬ.

Музо моя віршована,
Невінчана доле,
По надъ тисячъ тисячами
До тебе ся моля,
Гарячими тобі молясь —
Книжники, учені,
А ти найшла необачна
Мужицького сина
Ще й у чорнихъ темнихъ горахъ,
Въ кривавімъ кабаті! —
Музо моя, свято мое,
Люде муть сміятись
Съ тебе й зъ мене! — Ледащиця,
Будуть говорити,
Що вінъ має? — одну душу,
Да й ту неумиту
Въ каламаряхъ! хамъ тай годі!
А въ насъ паргаміни,
А въ насъ школи!.. Музо-доле
Велика єдина,
Оттакъ люде тебе всудять!....
Понехай вітати

Въ закурену мою хату —
 Вітай у палатахъ!
 Въ тебе имя золотое —
 Нехай не сміютця
 Ті книжники препогані,
 Та нехай не б'ютьця
 Ще й ті львівські віршомазі —
 Мені легше буде!...
 Може би ставъ забувати
 И ті чужі люде,
 И ті муштри муштровані —
 Серденько спочине!...
 Ні, не хочешъ покинути
 Мужицького сина,
 Ти не хочешъ!.. лишъ ти одна.
 Бо всі понехали!...
 Я сирота въ сему світі,
 Мені не остало
 Въ людей долі, не остало,
 Бо імъ було мало!...
 Беріть собі, а я маю,
 Ще й за много маю —
 Спасибі зоре!...

Холодъ вів,
 На моімъ світі вечеріє,
 Нову скриню устеля
 Страшновъ та чорновъ своєвъ плахтовъ
 Та невсипуца нарца-пряха,

Нечуя-ангіль вже хила
Закурену свою факлію,
А я лишъ дивлюся та млію...
Чи не збрехала та надія
Ясна зоре моя!...
Лишъ ти одна похилилась
Тихо надо мною
Якъ береза нетвереза
Въ недлєньку въ ранці!...
Скажи моя єдиная:
Чимъ свого коханця
Вирьжатимешъ на той-світъ —
Чи срібломъ чи златомъ?...
Нехай срібло, нехай злато
Сиротамъ багатимъ,
А мені лишъ одну славу
На вічну дорогу:
Вінєць мартира на голєвъ
Кривавий глоговий
Якъ та доля України...
А й ми є діти!...
Зоре моя вечірняя,
Єдиний мій світе,
И ми сини України....
Я панъ надъ панами! —
Якъ пропаде Украина,
То у купі зъ нами —
Вінці мартирівъ на главахъ....

Я білше не хочу!
А ви люде вибачайте,
Коли васъ клопочу,
Я кращої не умію,
Щожъ робити мушу!...
Другі въ Римі да въ Атенахъ
Напувають душу,
А я тільки гарештами
То муковъ то горемъ,
Поївъ свою безталанну...
Така моя доля!..
А дежъ наші вибранчики,
Сердешні дітв,
То залізне горе борють
Въ широкому світі? —
О — далеко! Ажъ у Мантві
Підъ старимъ Каstellёмъ! —
Сидять собі; вечеръ тихий —
А вни не веселі,
Зажурились молоденькі —
Нишкомъ серце мліє.
Воно чує нове лихо —
А сказати не вмів...
Тай на віщо пани-браття
Лихо вповідати? —
Завтра рано въ чистімъ поли
Заревуть гармати,
Завтра рано музикбанди

До штурму задзвонять,
 Завтра рано поточутця
 Червоні червоні
 Три дунаї!... одна кулька,
 Одень багнетъ въ груди —
 Щастя, доля, лихо, горе,
 Піски, тали, люде.
 Усё, усё закопають
 Увъ одну могилу! —
 Довго муки, довго кари,
 А життя — на хвилю. —

Лишъ той капраль Біловусякъ
 Нічимъ ся не журить,
 Сидить собі підъ касарневъ —
 Гарну люльку курить.
 — „Еге хлопці, смотолока? —
 Яке нове лихо
 Навіяло, що міжъ вами
 Якъ въ церкові тихо?
 Ану мені въ вічи глянуть? —
 А ти що, Иване?
 Сюда ходи! — Бігме плаче! —
 Стидайся погано!“ —
 — „Колижъ мені такъ важенько!“
 — „Вінъ листъ доставъ зъ дому!“
 Обізвавъ ся Городенчукъ. —

— „А вітакъ, що зъ дому!“ —
 — „Въ ёго жона умірає,
 Въ ёго малі діти!“ —
 — „А той старий панъ капітанъ
 Всіхъ держить на світі,
 Чи якъ кажешъ мій пишняка? —
 Вінъ бо заразъ въ слёзи! —
 Устидь хлопче! — хтось би гадавъ,
 Що тимъ що pomoже,
 Що заведе цідитися? —
 Ану мені тихо! —
 Ти думаєшъ що слёзами
 Позбудешся лиха? —
 Ще го гірше розворушишъ
 Така тото справа! —
 То не штука добуть жалю,
 Але отто слава,
 Заховати своє горе
 У серци глібоко —
 Такъ аби го не дозріло
 И найбистре око,
 Чи якъ кажешъ Фудуляку? —
 Ти є що є въ мене —
 А отто всі старі баби! —
 Ади якъ у жменю
 Цідять своє мокре лихо! —
 Не плачтежъ бо клятї,
 Бо ще й мені доведетця

Мість дурня заплакати —
 Ябъ васъ убивъ!...“ И дві жваві
 Покотились слѣзи...
 — „Ви голови капустяні:
 Думаєте може,
 Що я плачу? — Та цурже вамъ! —
 Вража комашина
 Не мала де але въ око! —
 Да хай лихо гине —
 Де Горденчукъ? — „Я тутъ пане! —
 — „Ану мені швидко —
 Але швидко: чувешъ хлопче? —
 Вилагодить скрипку,
 Та“ — „Їй Богу пане Капраль —
 Всі струни порвані!“ —
 — „Ти чувъ чи ні? — Єдѣ мег-о —“
 — „Вірьте Богу пане —“
 — „Чувъ ти чи ні? — — Волошина!! —
 Басуй му Максимякъ! —
 Добре хлопче! — Нумо діти! —
 Нехай біда гине!!!“

А я собі Волошинъ хороший,
 А я собі коваля напросивъ,
 Аби мені чобітки підкувавъ,
 Аби мені око стали а наклавъ. —
 Гопъ — чукъ ши підкови,

Ла драгуца чорні брови,
 Ши ла міне не руді не руді —
 Давай хлопцямъ не біді не біді!
 И..... гу! — оттакъ чини.
 Веди дівча въ поточину;
 Або таки у буйрянъ, у буйрянъ,
 Кому схочу тому дамъ, тому дамъ!

— „Та цуръ тобі зъ оттакими!
 Ёй Богу погана! —“
 — „Якоіжъ вамъ пане капраль? —
 Хіба про поману? —“

Коби мені паки и паки,
 Коби мені въ квартиру вояки,
 Коби мені молоді, молоді,
 Зробилабимъ ліжечко въ холоді.
 А хто йде — не мине,
 И хама и пани,
 А я шовкомъ вишиваю,
 Мене хлопці добре знають,
 Бо я грошей не беру, не беру,
 За поману роздаю, роздаю — И... гу!
 „Годі годі! —“
 Ходімъ хлопці спати! —“
 — „Ходімъ батьку, — вже цапістрахъ,

— „А всі дома браття? —“
— „Усі орле, лишъ Иванъ ще
Дочитує въ листі. —“
— „Нехай ёго; — а ви братці
Помолітця чисто
Тому пану що на небі —
Бо завтра — хто знає
Чи котрого до рапорту
Зъ насъ не заволає,
Щобъ не сваривъ! — чи якъ кажешъ
Друже Горденчуку? —
И.... це хропе, що мабїть би
И гарматнимъ гукомъ
Не добудивсь! — Нехай ёго! —
Нехай, коли кажу! —
То молоде! — — а хто хлопці
Мені казки скаже? —
Усі вже сплють? — нївроку васъ! —
О Боже нашъ, світе,
Може завтра въ чистімъ поли
Спатимемъ на віки!.....

Л И С Т Ъ.

— „Иваночку голубочку,
Друже мій єдиний,
Покинувъ насъ середъ свѣта
На лиху годину,
Мене й діти !... Иваночку,
Тобі не казали?
Отто люде! — а я їхъ, бачъ,
Такъ щире благала,
Аби тобі уповіли
Усе уповіли !
Иваночку.... якъ казати !... .
Вже три дни не іли
Твої діти... а ти не йдешъ !...
А може... ёй Боже....
Ти на мене нагнівався ? !...
Присягу положу —
Иваночку : я присягну !
Я мліла-робила,
Я въ неділі заробляла —
Щожъ, не стало сили,
Нездужаю, уже півъ рікъ,
А відъ тебе Йване

Ні словечка, ні вісточки!...
О друже мій, пане,
Господарю мій дорогий.....
Ні, серденько стине!...
Може ти насъ відцурався :
Забувъ насъ покинувъ....
Боже Боже, чижъ такъ можна?
Иваночку : діти!
Иваночку сиротами
Остаютьця въ світі,
Въ старці підуть! Иваночку!...
О!... у тебе серце
Мабіть уже не те давне!...
Діти мої! въ старці!
Иваночку измилуйся!...
Хто годувать буде,
Мої сини безталанні!...
Люде! — Боже, Боже!.....
Умираю що згадаю!
Безъ часу вміраю!...
А ти мабіть міжъ панами
Уже й не гадаєшъ
На сироти, толі, босі,
Убиті, голодні!...
Боже ти мій милосерний,
Чому я не годна
Ціле серце висипати
На отцімъ папері!...

Я вже вижу свої сини
По підъ чужі двері
Хліба прося.... по підъ двері!...
А собаки злиі
Розривають мале тіло,
То золоте тіло,
Що кохала-сповивала!...
Боже ти мій, Боже,
Допиши Ти, напиши Ти,
Бо я вже не можу...
О... не можу!... А ти вже чувъ,
Що вийть нашу хату
Казавъ продать за податокъ? —
А тамъ не багато
Я вже мала доплачувать
Громацького біру:
Вісімъ левівъ ще й скілько тамъ!
Теперь на подвірю
Зъ діточками туляюся....
А де зимувати
Будуть твої сини любі!...
Штефанко и „тату“
Уже каже, а Василько
Всё прічъ розуміє. —
Мамо, каже, нема хлібця? —
(А само ажъ мліє), —
Нема, кажу; мовчи синку:
Завтра прийде тато,

Та принесе тобі хлібця! —
 Багато? — багато
 Мій синочку, тільки не плачь! —
 Та я вже не буду! —
 Я би й теперъ бувъ не плакавъ,
 Коби попідъ груди.
 Такъ не було заболіло!...
 Табо й ти! — а бачишь:
 Мені кажешъ не плакати,
 А сама все плачешъ! —
 Скажу я всё! — а таточко
 Чи рано приїде? —
 Рано синку —“

Не дочитавъ. —

„Діти мої діти!...“

Тай полетівъ!..... Лишь разъ, лишь разъ
 Нехай погудую
 Дітокъ моїхъ, а по тому —
 Най ріжуть, мордують,
 Най кліщами розривають —
 Нічимъ не питаю!...
 А може вже поховали?....
 Й мене поховають
 Разомъ зъ вами сини мої!...
 А може підъ тинемъ —
 Боже Боже, бери життя,
 Бери милостивий —
 Милостивий? — о горенько!

Небесний ти Боже !....

Не витерплю, бери душу !! —

Не можу — не можу !....

Тай вдарився обь гостинець —

Якъ гадина звився ! —

„А я ще тутъ ? — сини мої ! —“

Зновъ зірвався, збився,

Тай полетівъ.... Боже, за щожъ така кара

Єму молодому, чимъ вінъ виновать ? —

Насъ дома справляли за голубі хмари,

Тамъ Господь, казали, въ ёго тра дуфать!

А мижъ не дуфали ? — не ждемо и досі

Великої правди зза половихъ хмаръ ? —

Лишь градъ та морози, та студені роси !..

Мабіть, о ти Боже ми ждемо въ задарь!

Мабіть тільки правди у твоєму світі,

Що въ ворога купимъ за готову кровъ

Зъ саміського серця на хресті пролиту !....

Мовчи не розумне бо той добрий Богъ

Уміє й карати, о... добре карати !....

Иваночку друже ! — нема полетівъ !....

Перелетівъ море и Альпи рогаті,

И Угри великі якъ сивий сокіль.

А на чорній Черногорі —

Вже не несуть ноги —

Кривавіські та розбиті ! —

Появивсь небога

Тай зновъ уставъ, треба далі,

Бо й туть мабїть люде—....
Не питають про доленьку —
А питати будуть
Відкля йде и куда йде!
Що буде казати? —
Чи ймуть ёму люде віри,
Що йде годувати
Дітокъ своїхъ зголоженихъ? —
Не будуть, не будуть,
А питають Авдителя,
Чи много засудить
Кривавої тої плати?
Небійтєся клятї:
Будуть гроші, буде плата,
И крови багато!
Упътєся якъ горівковъ
Пекельниї діти!....
Оттакї то тепєрь люде
Въ широкому світі;
Лишь грошей імъ та крови імъ
Крови імъ та грошей!...
Нї... пекла імъ, трани, джуми,
Трути, кари, Боже,
Ящурівъ імъ молдєнькихъ,
Гадячого терла,
Може би разъ наситились —
Въ останне нажерлись!
Минувъ Иванъ чорні гори —

Виходить на поле,
Подивився на окола,
Та давъ слёзамъ волю!
„Боже Боже, всюди щастя,
Всюди рай на світі,
Лишь я блужу якъ той злодій!
Діти мої, діти!
Доле моя нещастлива!
Місяцю вівчарю!
Подивився на ясного —
Тай зновъ пішовъ далі,
Доки людей присипає
Та ніченька тиха.
Чи обминешъ безталанний
Віщоване лихо!
Обминешся, обійдешся
И зъ лихомъ и зъ горемъ,
Але зъ людьми — серце мов
Ніколи ніколи
Не минешся, не збудешся,
На дні моря, світа,
Найдуть тебе видобудуть
Пекелні діти,
Видобудуть, привітають,
А чимъ привітають,
Побачимо серце мое,
Побачимо далі,
Ходімъ тільки въ Галіцію

Меже руські люде,
Нехай свои привітають,
Доки чужі будуть.

Въ Галиціі да въ унії
При зеленімъ гаю
Оре бойко на пшеницю —
Воли попасає,
Та зъ наймитомъ полуднує
Нехай на здоровля.

А тимъ часомъ изъ діброви —
Ледви несуть ноги —
Шкандибає якийсь воякъ,
Голодний та бідний!

— „Христа ради кришку хліба! —
Три дні не обідавъ....“

— „А ти відки? — „Зъ Буковини;“

— „А щожъ тутъ шукаєшъ?“ —

— „Въ мене діти, я — я“ — умовкь;

— „Еге, уже знаю,

Сідай та жри!“ а нищечкомъ :

„Михасю, въ касарню!“

Сівъ сердешний, хоче істи —

Ажъ тутъ два жандарі

Вже зза плечей и крадутця! —

„Уставай небоже!“ —

Обіздівся — „охъ Боже мій!“

„И Богъ не поможе, —
Давай руки! — Чого стоїшь?“
„Панове кохані.“ —
Обкрутили ланцюжками —
Передъ себе взяли —
Тай займили до коменди. —
А Бойко зъ охоти,
Що достане тільки грошей —
Лишивъ и роботу,
А самъ побігъ до господи
Жінці пофалитись.
Треба буде на ярмарку
Коралі купити.

АВДИТОРЪ.

У Чернівцяхъ въ камяниці
Въ широкій кімнаті
Сидять штири офицери
У білихъ кабатахъ,
Сивий маіоръ на переді —
За столомъ Авдиторъ;
Штири шаржі, два ҃емайні —
Всі будуть судити
Арештанта молодого —
Иване Иване! —
Задзвонили у хоромахъ
Голосні кайдани,
Маіоръ плюнувъ, ҃емайнери
Повтерали слёзи,
Отворились пишні двері —
А поганий профузъ
Пхнувъ рештанця въ середину —
Якъ та земля чорний! —
А Авдиторъ молоденький
Пишний та моторний
И за перо! — „Якъ зовешся?“

„Я, ласкавий пане? —“
 „Тожто нудний! — хтожъ якъ не ти? —
 „Иванъ пишусь Званичъ;“
 „Відки родомъ? —“ „Зъ Буковини. —
 Ні батька ні неньки, —
 Я остався сиротою
 Ще бувъ я маленький,
 Сиротою мій паночку. —
 Боже милий, Боже,
 Коби знали якъ то гірко! —
 Сказать вамъ не можу
 Якъ то гірко!... Мене били,
 Мене катували,
 У яремъ мня упрягали,
 Не замордували,
 Бо й мені Богъ тримавъ долю
 Въ широкому світі.....
 Катерино Катерино,
 Рожевий мій квіте,
 Якъ барвінокъ середъ зими,
 Зоря середъ ночі,
 Такъ ти мені була въ світі!....
 Да що я й клопochу
 Васъ речами оттакими,
 Ви не ймете віри! —
 Я мавъ долю пани мої —
 Прийшли тай остригли
 Цісарськими ножичками —

Щожъ мушу робити!
 А я думавъ панъ Авдиторъ
 Ще на світі жити,
 Ще відъ теперъ; — не судилось —
 Така моя доля! —
 О пане мій Авдаторю,
 Богдай то ніколи
 Лишь сироти безъ доленьки
 Не було на світі!...
 Дихне весновъ изъ за моря —
 Земля пустить квіти,
 Уберуть їй зястомъ гаємъ
 Якъ у раю мая;
 Сипне хмара чорнимъ градомъ —
 Ні цвіту ні раю,
 Тільки зимна леду крига —
 Така й моя доля!
 Одружився, доробився —
 Тай думаю: гоя
 Теперъ жити! — отъ нажився! —
 Теперъ мабїть стане!.....“
 „А чожъ ти втікъ? —“ „Я не втікавъ,
 А такъ пішовъ пане, —
 Прочитайте отце письмо; —
 Що я мавъ робити?
 Я просився въ капітана —
 Не хотївъ пустити,
 Ще й набився! — а я пішовъ

На господню волю. —
 Я такъ думавъ: погодую
 Діточокъ голоднихъ,
 Тай вернуся назадъ въ військо;
 Пани не полають
 За те, що я для діточокъ
 Хлібця устараю....
 А хтожъ для їхъ устарає?.....
 Пане мій Авдиторъ,
 Скажіть мені мій соколе:
 А у васъ є діти? —“
 „Въ мене? — нема! —“ „Охъ якъ шкода!
 Тоді би ви знали,
 Якъ то серце дуже боить!....“
 „Ти дурень! —“ „О пане,
 Богдай вамъ такъ не довелось
 Ніколи у світі!...
 Діти мої нещастливі,
 Діти мої діти!“
 Тай заплакавъ. — А Авдиторъ
 Дивлячись на него —
 По німецьки викривився. —
 „А тобі пся вего,
 Не читали артикули? —“
 „Які артикули? —“
 „Отъ хотьби й про дезертирку? —“
 „Де ми пане чули
 Ще й не оденъ але про те,

Якъ діти вмірають
 Изъ голоду це ніколи
 Ще намъ не читали. —
 Коби бувъ знавъ що такъ буде...
 Пане мій Авдиторъ?
 Доле моя нещастлива —
 Діти мої діти !.....“
 „А теперже що думаєшъ
 Званичу Иване? —“
 „Я думаю що пустите
 Хоть теперъ до дому,
 До діточокъ! — Пустіть пани,
 Пустіть мої сизі! —
 Хоть на днину; хоть на півъ дня;
 Хоть лишъ на годину!
 Я вернуся! — Ёйже Бгу! —
 Не смійтеся пане !.....“
 Маіоръ махнувъ — гарештанта
 Назадъ у кайдани
 Заковали, тай одвели
 У катушъ варшові,
 А въ справниці осталися
 Судці зъ авдиторомъ. —
 „Яку кару судитимемъ?“
 Питаєтця Маіоръ
 Авдитора. — „Въ шість вулицю —
 Що кажуть ґемайні? —“
 „Ми просимо панівъ славнихъ —

Може подарують
 Страшну кару! — Вінъ молодий —“
 „Ви може не чули
 Сякі такі, що вінъ утікъ? —
 Ще й то милостиня,
 Що не кажемъ застрілити! —“
 „Ліпше мабїть гинуть,
 Якъ улицю!...“ „Нема коли! —
 Що кажуть капралі? —“
 „Ми просимо хоть обменшати
 Страшну тяжку кару!
 Хоть на буки!...“ „Що за дука! —
 Фельфебри, а ви що? —“
 „Ми усё такъ якъ панъ Маіоръ;
 Ми у всёму нищі, —
 Хай улица. —“ „А що кажуть
 Пани охвицири? —“
 „Ми думаемъ, що за малу
 Кару осудили, —
 Розгніваемъ Єднорала —
 А вітакъ що буде? —
 Ми кажемо застрілити! —“
 „Нехай таки буде
 При улици пани мої,
 Бо многобъ писати;
 Насъ просили не баритця
 Прийти въ карти грати. —“
 А другої днини о семій годині,

Якъ стали тамбори дрібний вірбиль грать...!
 Будь проклята мати, проклята та днина,
 Коли породила ці вірші писать!
 Коли породила очима дивитця,
 Якъ будуть козаче то тіло кроїть,
 Якъ буде червона не чорна кровъ литця
 Довітця камрата, дивітця, дивіть....
 Якъ козачі очі кровью підкінають,
 Якъ профузъ вужищемъ ті руки скрутивъ,
 Якъ съ підъ синихъ ніхтівъ кровъ повиступала
 Якъ вінъ ся сердешний въ небо подививъ
 До того Святого, що люде казали —
 За хмаровъ не видко, за вірблемъ не чутъ..
 Тамъ білі ангелі та святі співають,
 Не горемъ убитий сердешний некруть! —
 А маіоръ гукає, щобъ душе карати....
 Зъ усієї сили треба каже битъ!
 Вамъ важко, пеі віри, тихъ білихъ кабатівъ,
 Та того реміня, що кровъ ме росить? —
 Сто буківъ!!! — Охъ Боже, ажъ серце замліло
 Зашуміли лози якъ звіяний лугъ,
 По білімъ реміню, по кабатахъ білихъ,
 Пішла кровъ червона якъ ярий жемчугъ
 А маіоръ гукає въ одно лишъ, щобъ бити!
 Вже въ трете міняють крутий верболозъ!
 Вже крови до сити, а людянь до сити...
 Зомлівъ сіромаха — всадили на ношъ,
 Тай однесли до шпиталю. —

Німецькі докторі —
Чи загоють тільки рани? —
И Богъ не загоїть,
Бо глибокі... о глибокі —
Чи якъ кажешъ друже?
А вни мене питаютця,
Чого серце тужить!...
Серце тужить, душа плаче,
Бо вни знають за що!
Люде въ серця непитають,
А кажуть ледащо,
Отъ що браття! — Боже Боже
Вінъ каже приймати!...
Доки замкнуть въ домовину —
Каже пропадати,
Та дожидать зъ того світа
Гарніщої долі!
Може прийде а не прийде —
И те Божа воля.
Чи жъ намъ доста не осталося
Въ широкому світі,
Коли дають попоцлакати?
Нерозумні діти!
А могила де остала?
Коротка дорога:
На півъ сажня підъ мураву —
Ні світа, ні горя,
Ні маіорівъ, ні приємівъ,

Ні лютого лиха!
И холодно и широко,
И любо и тихо,
Якъ у раі, якъ у небі
Що більше й гадати!
Ходімъ брате подивитця,
Якъ муть виберати
Съ плечей пруття ті докторі —
Не можу, не можу....
Боже ти нашъ милосерний —
Боже ти нашъ, Боже!....

СТОЙКАРЪ.

Місяцю князю,
Білий вівчарю,
Вийди голубе
Съ чорної хмари,
Бо я далеко
Сю нічъ мандрую,
Сю нічъ мандрую
Де царь ночує,
Той білий цісарь
Въ золотій зброї,
Що му три зори
Надъ головою,
На княжихъ грудехъ
Золоте руно —
О моя думо!

— — — —

Не плачъ серце, не плачъ мов
Не буду съ тобою,
Міжъ білими вимчиками
Найду свою долю.
Буду зъ ними молодими
Підъ Германомъ битця,

Буду у їхъ пишнихъ церквахъ
 Богови молитця,
 Буду тихимъ ихъ дівчатамъ
 Підъ вікни співати,
 На золотій бандуроньці
 Всю нічъ пригравати,
 А у днину припочину
 На лебедіхъ грудехъ,
 Заплакану Україну
 На віки забуду.
 Заплакану Україну
 И сироти діти...
 Забуду тя серце мое
 При місяця світі...

Світижъ мій князю!
 Хоть на годину,
 Хоть въ домовину...
 Чогожъ я плачу?...

Зійди, зійди срібноногий
 въ рожевімъ гаю,
 Скажи єі серце мое,
 що їй продаю
 Молодому цісареві
 въ бервінковий край,
 За чарочку Токайвина,
 за меду пугаръ. —
 Въ барвінковій німеччині,
 якъ місяць сходитвъ,

По Ланочку малёванімъ
царь-цісарь ходивъ,
На золотій Алеуті
дві пісні вінъ гравъ,
Въ ёго личко кривавое —
вінъ го утеравъ.
На голові Залізная —
вінъ ёї здоймивъ,
Поцілювавъ тай заплакавъ —
тай переломивъ. —
Одну, каже половину
буду дарувать,
А въ другої въ злотарчика
два перстні ковать.
Два перстені насажені
а доля одна:
Звінчаюся съ чорнимъ моремъ
въ неділю до дня.
А щобъ люде не казали —
не буду тужить
У годину повинчаюсь —
у вікъ буду жить.

А ви люде вибачайте,
Коли васъ клопочу,
Тільки волі співакови,
Що темної ночи.

Душа ломить свої замки —
Ланци оловяні,
Гуля собі білимъ конемъ
Межи віщунами,
Та вгадує чужу долю —
Така Божя воля,
Тільки свою не вгадає
Ніколи ніколи.
Чи такъ браття товариші,
Чи добре я кажу?
Співакъ правду заспіває —
А правду не скаже.
Світить місяць середъ неба —
Зіроньки сіяють,
Спочивають бідні люде —
Якъ хто собі знає.
Де хто собі въ едамашкахъ,
Та въ білихъ перинахъ,
Де хто въ шинку підъ лавою —
А де хто й підъ тиномъ
Изогнувся — нічъ приспала
Якъ рідная мати. —
А Морфаісь молоденький,
Той синъ їй багатий
Колядує зъ гостинцями;
Цісарєви зъ Відня
Віддає назадъ Малангородъ,
А удові бідній

Привівъ сина зъ Італії,
 Де го поховали,
 Поручникамъ молоденькимъ
 Грошиківъ чимало,
 Та патенти на маіорівъ,
 „Матици“ та „Слову“
 Карбованцівъ та орґелівъ —
 Що кому до того,
 А що санівъ, а що слави,
 А слізъ України....
 А проклону... ажъ упились!
 А мені єдиний
 Що осталоє вь твоімъ розі?—
 Тількі дрібні слёзи
 Та некрита домовина...
 Боже милий, Боже!

Дежъ ти нічку заночувавъ
 Сердешний Іване,
 Чи у поли чи у дома,
 Чи на царській брамі
 Середъ Відня на шельваху —
 Заплакані очи!
 Поплачь собі Іваночку
 Темненької ночі,
 Доки ще сплють на сімъ світі
 Недобріі люде,

Не почують, не побачуть,
Тобі легше буде.
Але вважай мій соколе
На ту пишну плиту,
Аби слези не капали,
Бо ще будуть бити,
Будуть бити Иваночку —
А у тебе діти:
Останутця сиротами
Въ широкому світі.

Світить місяць середъ неба —
Зіроньки сияють,
Стоїть Иванъ на шельваху —
Дрібний листъ читає,
Далекий листъ пани браття —
Зъ долу зъ Буковини!
Послухаймо що тамъ пише
Єго Катерина: —
„Прощай мене мій Иване,
Друже мій, козаче,
Тай не журись.... бо ти мене
Білше не побачишъ,
Не побачишъ мій голубе —
Я иду до Бога,
До діточокъ своїхъ любихъ,
До Василька мого,

До Штефанжа! — Иваночку,
 Якъ вінъ тя багато
 Нагадувавъ часуючи! —
 А де, каже, тато?
 Де батечко мій єдиний?
 А ти все гулила,
 Що вінъ хлібця намъ принесе,
 А мені зновъ брилю
 Зъ шовковою цолітичковъ,
 Штафанкови шапку
 Та пишного соловейка
 Що співає! Мамко,
 А Штефанъ де? — де Штефанко?
 Умеръ, не ждавъ тата?“ —
 „Не ждавъ синку, воца дождавсь
 „Оттой бородатий,
 Що такъ гарно ёму співавъ?“
 „Той мое коханья!“ —
 „А мені вінъ заспіває? —
 Та бо не плачь мамо!
 Кажи: мені заспіває?“ —
 „Заспіває синку!“
 Тай заспівавъ.... Иваночку,
 Друже мій єдиний,
 А відъ тебе ні словечка!
 Що я не ходила
 На ту пошту!... нема нічо. —
 О... друже мій милий,

Ти насъ забудь, відцурався?
 Якъ самъ собі знаєшь?
 Будь щастливий въ сему світі,
 Я тебе прощаю
 Цілимъ серцемъ Иваночку!
 Я буду молити
 Гарніщої долі щастя
 Тобі съ того світа. —
 Та не журись, минулося;
 Журба не поможе, —
 Така мабѣть“ недочитавъ. —
 „Боже милий, Боже!!!
 Якъ не крикне! — Загреміло...
 Палатовъ лунає...
 Иваночку, Иваночку!...
 Немає немає!...

.

КОНЕЦЬ.

Місяцю-князю,
 Срібний королю,
 Мила розмова
 Друже съ тобою,
 Якъ самъ съ собою,
 Якъ братъ съ сестрою —
 Такъ я съ тобою! —

Місяцю-князю,
 Дністерський царю,
 Чомъ ти сховався
 За чорну хмару,
 Коли ми тяжко,
 Коли ми важко,
 Коли серденько
 Б'єтця якъ пташка...
 Охъ важко, важко!...

Три стрільчики молоденькі
 зъ стрілецтва да йшли,

Убитого жовнярика
край моря найшли.
Тай стали вни молоденькі
надъ нимъ банувать,
Тай стали вни надъ жовняромъ
три думці думать.
Одень каже : пани браття,
личко якъ папіръ,
Мабіть же вінъ молоденький
съ тирольськихъ ажъ гіръ.
Другий каже : пани браття,
урода якъ жиръ,
Мабіть же вінъ въ Угорщині
токайвино пивъ ;
Третий каже : пани браття,
мелёваний станъ,
Мабіть же вінъ въ Буковині
пшениченьку жавъ.
А я кажу : пани браття,
що місяць зійшовъ,
А въ цісаря віденьского
підъ брамою кровъ.
Пішовъ фрайтеръ молоденький
Стойку люзувати,
За нимъ иде облюзунокъ. —
„Чогось мені браття
Такъ тяженько ва серденьку!...
Щось мабіть не гарне

Складавця!.... охъ лишенько —
 Иване!.... ліхтарні! —
 Охъ Иване!.... Чи такъ серце?....
 Не ждавъ вси люзу? —
 А я думавъ що вернемо
 Оба домівъ друже,
 Якъ и прийшли!... не ждавъ вси!...
 Иване, Иване,
 А якъ вийде Катерина,
 Та мене питає,
 Де я тебе подівъ серце,
 Що буду казати?...
 Иваночку, соколе мій
 Чомъ не глянешъ, брате,
 Тимъ поглядомъ тихимъ, щиримъ,
 На вірного друга?.....
 Виймивъ хустку, накривъ личко —
 „Последна послуга
 Товаришу.... прощай друже!...“
 На смерть зажурился. —

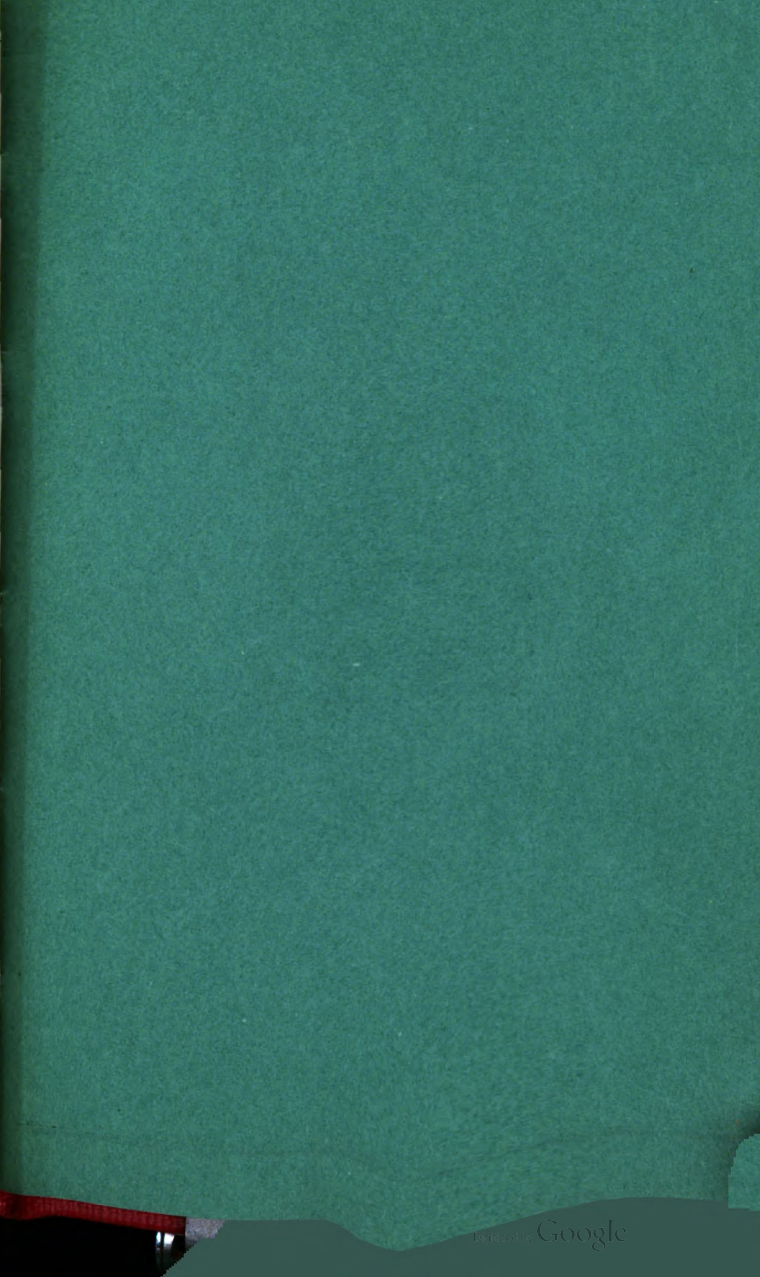
А тимъ часомъ дали знати,
 Що шельвахъ убився
 На цісарській таки брамі! —
 Отто препоганий!
 Да не за те що убився,
 А за те що браму

Ще й цісарську закрівавивъ !
 Мужицька натура!
 О не вставай Иваночку,
 Бо покрають шкуру
 На ремені серце мов...
 Чуєшь? — на ремені! —
 Не журітця пани браття:
 Ні завтра ні нині
 Вже не встану зъ домовини!....
 Святий супокою,
 Звінчаюся серце мов
 На віки съ тобою....
 Безъ корогвей и безъ попа
 Звінчаюся друже!
 У новенькі домовині
 Царєви дослужу! —
 Позбігались офіцери —
 То плюють то лають,
 Позбігались товариші —
 Слѣзи утерають.
 Витесали домовину
 Зъ сирі кидрини,
 Поховали товариша
 За цвинтаръ підъ тиномъ,
 Безъ корогвей, безъ подзвону,
 Безъ доброї слави! —
 Добувъ вси брате долі!....
 А лукаві

Ще й у пекло записали
Пекельні діти !....
Отъ що браття ! — лишъ імъ самимъ
У раю сидіти —
Съ кухарками ! — — Та цурже вамъ
Съ тимъ турецькимъ раємъ !
Держить собі ! цего раю
Ми не дожидаємъ
Правди, волі дожидаємъ
Въ Тебе, Батьку світа !
Твоє царство, твоя сила
Во віки и віки ! —

У шпитали молодъ фрайтеръ
на смерть да лежавъ,
Молодого товариша
якъ Бога прохавъ :
Подай вірний товаришу
гой скрипку мені,
Най заведу, най запію
хоть пісню хоть дві !
Одна пісня голосная,
а друга німа,
Розмовляли дві березі
въ неділю до дня. —

Гой ставъ капраль молоденький
до цугу казать :
Треба браття товаришу
кидрину тесать.
А кидрина не калина —
я самъ їй тесавъ,
Що зарубавъ ясновъ бардовъ —
якъ въ серденько тявъ!.....

891.79F319
L3

SEP 11 1962

Digitized by Google

